

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ΄

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ 14 ΤΟΥ ΘΕΡΙΣΤΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 528

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΡΟΣΩΠΙΟΣ. Ἡ Τέχνη μας.
Α. ΒΟΡΙΑΣ. Νέα ποιήματα.
Ν. ΓΙΑΝΝΙΟΣ. Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς (τέλος).
Ε. CLÉMENT. Ὁ «Ἀρχισυντάχτης» καὶ οἱ «Ἀπόγονοι».
Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς προσφορῆς.
Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ. Ad valorem
ΝΟΥΜΙΚΟΣ. Ὁ «Νουμάς» καὶ οἱ «νέοι».
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Θεατρικὲς σημειώσεις:
Ἀκτῖνες Ν.—Μάριος Παλαιολόγος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ.—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ (*)

1

Στὴν ὄχθη τοῦ Ἄργου ὁ Δάντες ἐμελέτα
ντυμένη σίγῃ ἐσένα, ὦ Πορτινάρη·
Κλαίει ὁ Πετράρχης τῆς Ξανθῆς τῆ χάρη,
μὲ διαμαντένια δάκρυα, τὰ σονέτα.

Τῆ νύχτα τοῦ Μπετόβεν τὸ δοξάρι
γιὰ μὲ ἄγνωστη δὲν τρέμει Ἰουλιέττα ;
Δὲν ἀναψαν σὺς φλόγες σου, Φιαμμέττα,
τὰ λόγια γιὰ τὰ καὶν μὲ τόση χάρη ;

Ὡ Φιάμμα, Ἰουλία, Λάουρα, Βεατρίκη !
Ὡ σεῖς ὅπου γεννήκατε ἀπ' τὴν τύχη,
ἀθάνατος ἀγέρας, ἦχοι, σίγχοι,

τὸ Ἑλληνικὸ δαιμόνιο μὲ μέρα,
στὸ μάρμαρο, σ' ἀθάνατη μὲ Νίκη,
ἐνσάρκωσε ἓνα φῶσημα τοῦ ἀγέρα !

(*) ΣΗΜ. τοῦ «ΝΟΥΜΑ». Μιά σειρά ἀπὸ σονέτα πέ-
σανε στὰ χέρια τοῦ ποιητῆ Μαλακάση, ποὺ εἶχε τὴν κα-
λοσύνη νὰ μᾶς δώσει μερικά, ὅσα τυπώνουμε σὲ τοῦτες δώ-
τις σελίδες. Ὁ ποιητὴς τους, ποὺ ὑπογράφεται μὲ τὸ
ψευτόνομα Α. ΒΟΡΙΑΣ, ζεῖ στὸ Τριέστι καὶ πρώτη φορὰ
δημοσιεύει στίχους του.

2

Ἀπ' ὅλα ὅσα μὲ μέρα ἔχομε χεῖση
τίποτα πιά, πιά τίποτα δὲ μένει...
Τῆς ἄπειρης ζωῆς π' ἔχομε ζήση
κ' ἡ δύμησι διαβαίνει θολωμένη.

Τὸ σπῖτι τὸ παλιὸ τὸχον γκρεμίσθη
Τὸχον γκρεμίσθη οἱ βάρβαροι κ' οἱ ξένοι·
Γύρνα νὰ δῆς μὲ πέτρα πιά δὲ μένει...
... Καὶ τὸ σκυλί σου μ' ἔχει ἀλησιμονήση...

Ὡ μὴ θαρρῆς, ἀγάπη δακρυσμένη,
πὼς μόνο ἡ μαύρη λύπη ἔχει ἐπιζήση,
γιατὶ εἶναι πίκρες πῶς γλυκὲς κ' ἀπὸ τὸ μέλι...

Μὰ—ὑστερα ἀπ' τὴ ζωὴ π' ἔχω σκορπίση,
τόση ψυχὴ καὶ δύναμη χαμένη—
ἡ πίκρα ἢ πῶς πικρὴ, πὼς δὲ μὲ μέλει...

3

Τὸ βράδι, σὺς στοές, σὰ περιστύλια,
θαρροῦσες πὼς τὰ φῶτα τῶν χρωμάτων
μὲ τίς σκιὲς τῶν ἄσπρων ἀγαλμάτων
χορεῦαν μὲ πολύχρωμη καθορία...

Κ' εἶτανε, λές, ἡ ὥρα τῶν θανμάτων !
μὲ τ' ἄστρα κρεμασμένα ἀπάνω χίλια
σὰ διαμαντένια ἀκίνητα καντήλια
στὴν ἐκκλησία κόσμων ἀοράτων !

Κρυμμένη παραμόνευεν ἐκείνη·
κ' ὅταν ἐναναγοῦσεν ἡ σελήνη
στ' ἄστροσπαρμένα κύματα τοῦ θόλου,

πετώντας ἀπὸ μὲ πεσμένη στήλη,
φιλοῦσε κάποιου ἐρήβον τ' ἄσπρα χεῖλη,
τὰ χέρια κάποιου ἀρχαίου δυσκοβόλου...

4

Κατέβαινε ἀπ' τὸν πύργο ἀσπροτυμένη
μ' ἓνα βελουδοπόρφυρο μανδύα,
περήφανη ἡ θεά, σὰ Βαλκινρία
λευκὴ μὲ φλόγες κόκκινες ζωσμένη.

Μαῦρο χτυπᾷ τὴ γῆ μ' ἀνησυχία
τὸ βάρβαρό της τ' αἶτι πὸν προσμένει
διαβάζοντας μὲ δόλορησι ἱστορία,
στὰ κάγκελα τῆς πόρτας σκαλισμένη.

Λουριά δὲν εἶχε, σέλλα καὶ σπιρούνια
μὰ δταν τ' ἀλόγον τρέμαν τὰ ρουθούνια,
σις θυμωμένες τριχες του βουτοῦσε

χέρια ἀλαβάστρου μ' ἄπειρα διαμάντια,
ἀνέβαινε γοργὰ καὶ τὸ χτυποῦσε
γιὰ τὴ φυγή, μὲ τ' ἄστρα της τὰ γάντια.

5

Κάποτε δταν χτυποῦσε ἡ Μαραγκόνα
κι' ἀντιλαλοῦσαν τῶν καιρῶν οἱ θρηνοί,
ἀπ' τοῦ ναοῦ τὴ μουσικὴ εἰρήνη
σὰ νὰ ξυπνοῦσε ἀπ' τὸ μεσαιῶνα,

πήγαινε ἡ ξακουσμένη μου Γοργόνα
σι' ἀνάγλυφα κοντὰ τοῦ Σανσοβίνι
ἄσπρη καὶ φωτεινὴ σὰ μιὰ Μαντόνα,
σὰ μιὰ γλυκειὰ Μαντόνα τοῦ Μπελλίνι.

Κ' ἐνῶ σιὸν οὐρανὸ τὰ πρῶτα ἀστέρια
κάτωχρα τρεμοσβύνανε σὰ φάροι,
ἄνοιγέ ἐκεῖνη τ' ἄσπρα της τὰ χέρια

γεμάτα καλαμπόκι καὶ κριθάρι,
καὶ γύρω της πετοῦσαν περιστέρια
σὰ σύννεφα τριγύρω σὲ φεγγάρι.

6

Κ' εἶτανε τότε ἐκεῖνη εὐτυχισμένη,
σὰν ἔβγαινε ἀπ' τὰ μῦρα, κι' ὅλοι γύρω
οἱ ἀσημένιοι Φαῦνοι ἡδονισμένοι
τὴν κοίταζαν μ' ἐπιθυμίας πορφύρα...

'Απ' τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο μὲ μῦρα
ἄφινε τ' ἀγεράκι νὰ τὴ ραίνει,
τὸν ἥλιο τῆς αὐγῆς νὰ τὴ ζεσταίνει
μὲ τὴ ζεστὴ του ὀλόξανθη πλημμύρα.

Κι' ὅμως τὴν ἡδονὴ τὴν πιδὸ μεγάλη
τὴν ἔπινεν ὁ ἀλήτης ἀπ' τὸ δρόμο,
μαντεύοντας ἀπ' τὸ ξανθὸ κεφάλι

κι' ἀπὸ τὸ μαρμαρένιο της τὸν ὄμο
πὸν γδύναν τὰ μαλλιά της σηκωμένα,
τὰ μυστικά τοῦ πόδου του κρυμμένα...

7

Κατέβαιν. ἀπ' τὸ πλούσιο της κρεββάτι
μὲ τὰ γλανκὰ της μάτια νυστασμένα
καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά της ξεμπλεγμένα
χρυσὰ τῆς κυματιζανε στὴν πλάτη.

Στὸ στήθος, μὲ τὰ πέπλα της ἐκράτει
τὰ μυστικά τῆς γύμνιας της κρυμμένα
κι' ἔλαμπε μόνο ἡ κνήμη της χιονάτη
στὸ βάδισμα, καὶ μύριζε βερβένα...

Κι' ἄσπριζε σὲ μιὰ τέτοια ἀρμονία
ἐκεῖνη ἡ κοκκαλένια ἡ Ὀμορφιά της
μὲς σι' ἀττικὸ μαλαματένιο χρῶμα,

ποῦλεγες, πῶς ξυπνοῦσε ἀπὸ τὰ θεῖα
μάρμαρα κάποια ἀρχαία Καρναῖς
μ' ἓνα ξανθὸ χαμόγελο στὸ σιόμα...

8

Μιὰ μαύρη νύχτα, μαῦρα εἶταν τυμμένη
κι' ἀκίνητη κοιτοῦσε τὸ φεγγάρι.
Κ' ἐκεῖνο μὲ μιὰ ἀχτίνα του θλιμμένη,
κίτρινη καὶ χλωμὴ σὰν κεχριμπάρι,

φώτιζε τοῦ προσώπου της τὴ χάρη.
Κ' εἶταν χλωμὴ, μὰ τόσο, ἡ φωτισμένη,
πὸν πιδὸ χλωμὸ δὲν εἶναι τὸ φεγγάρι,
σὲ μιὰ γυναῖκα ἂν πέφτει πεθαμένη.

Τὰ χέρια της κλειστὰ σὰ μαῦρα γάντια
χάνονταν στὸ σκοτάδι μὲ τὸ σῶμα....
Κ' ἐνῶ χλωμοὶ ἀγοσβύνανε οἱ πλανῆτες,

δυὸ δάκρυα κυλοῦσαν σὰ διαμάντια
στὸ τρίγωνο καὶ πικραμένο σιόμα,
π' ἀγάπησαν οἱ προραφανῆτες.

9

Τὰ ροῦχα της στολίζανε δαντέλλες
πὸν πλέξανε σιτοῦ πλούτου τοὺς αἰῶνες
στὴ Βενετία μάγισσες κοπέλλες
σὲ κοπανάκια μὲ χρυσὲς βελόνες.

'Υφάσματα πὸν δέναν κάτι ζῶνες
ἱστορικὲς καὶ κάτωχρες κορδέλλες,
κι' ἄλλα ὅπου ἐλάμπαν σὰ δροσιᾶς σταγόνες,
τῶν διαμαντιῶν τὰ δάκρυα κι' οἱ τρέλλες.

" Ἄλλα πὸν σοῦ θυμίζανε τὴ φύση,
τὴ θάλασσα καὶ τὰ βουνά, τὴ γῆ,
τις φλόγες τῆς φωτιᾶς καὶ τὸ σκοτάδι.

τὰ χρώματα πὸν σβύνοννε στὴ δύση,
πὸν ραίνοννε μὲ ρόδα τὴν αὐγή,
μὲ μενεξέδες τὰ νερὰ τὸ βράδι....

*Μ' ἕνα ξανθὸ χαμόγελο στὸ στόμα
πήγαινε στὴν ὀλόχρυση ἡρεμία
τὸ γιασεμόλευκο νὰ λούσῃ σῶμα
στῶν χλιαρῶν νερῶν τὴν εὐωδία.*

** Ἐτορχε ἀργὰ ἡ νερένια ἡ μελωδία
ἀπὸ χροσὸ λεονταρίσιο στόμα,
κ' οἱ Φαῦνοι γύρω κροφοκοίτιζαν ἀκόμα,
μὲ πονηρὴ ἀσημένια ἐπιθυμία ..*

*Και νόμιζες πὼς τ' ἄψυχό τους μάτι
ζωντάνευε γεμάτο κακοήθεια,
σὰν ἔγδυνε δισταχτικά τὴν πλάτη,*

*κ' ὕστερα ντροπαλὰ τὰ ὠραῖα τὰ στήθια,
κ' ὕστερα πιά γυμνὴ καὶ μυρωδάτη
ὡς πάταγε τὸ πρῶτο σκαλοπάτι.*

A. ΒΟΡΙΑΣ

AD VALOREM

Τὰ πράματα ἄρχισαν νὰ παίρουν μιὰν ἐρισμέ-
νη πιά κατεύθυνση. Σὲ μιὰ ἀπὸ τίς τελευταῖες συγ-
κέντρωσες τῆς «Ὁργάνωσης» ὁ Ταγκόπουλος μί-
λησε ὡμὰ καὶ ξάστερα, μὲ τὴ γλώσσα τῆς Φρόνη-
σης καὶ τῆς Πείρας, ζητώντας νὰ μάθει ποιὸς θά-
ταν ἀκριβῶς ὁ δρόμος ποῦ θὰ τραβοῦσεν ἡ ἐμάδα
καὶ ποιοὶ οἱ κύριοι καὶ ἀποκλειστικοὶ σκοποὶ τῆς.
Ἡ συζήτηση ἔγινε σὲ στιγμὴ πολὺ κατάλληλη. Ἐί-
ταν τότε, ποῦ εἶτε ἀπὸ μιὰν ἀπερισκεψία, εἶτε ἀπὸ
τὴ φιλοδοξία νὰ δεῖ τὸνομά του σὲ καθημερινὴν ἐφη-
μερίδα κάποιος νέος ἀπὸ τὴν ὀργάνωση, δημοσίεψε
ἕνα γράμμα, διατυπώνοντας γνώμες του (ἀξιοσέβα-
στες πάντα ἂν εἶταν ἀπὸ πεποίθηση δικῆς του καὶ
ἔχι εἰπωμένες ἀπὸ μιὰν υποχωρητικότητα μπρὸς τὸ
κοινόν), ἐνάντια τοῦ σκοποῦ τοῦ κινήματος. Αὐτὸ εἶ-
ταν πραγματικὰ σφάλμα, τὴ στιγμὴ μάλιστα ποῦ ὁ
νέος αὐτὸς μιλοῦσε σὰν ἐξ ὀνόματος ἕλων τῶν συμ-
πολεμιστῶν του. Ὁφείλω τώρα μὲ τὴν εὐκαιρία
τούτη νὰ ξηγηθῶ, νὰ ρίξω λίγο φῶς πάνω σὲ με-
ρικὰ σκοτεινὰ σημεῖα. Πολλοὶ συνομηθικοὶ μου μέσ'
ἀπὸ τὴν ὀργάνωση, γύρισαν τὰ βέλη τῆς πολεμι-
κῆς τους ἐναντίου μου, γιατί ἔτυχε πρῶτος ἕνας νέος,
ἐγώ, νὰ γράφει κατὰ τοῦ σκοποῦ. Τὸ ἄρθρο μου
«Laboremus» («Νουμάς» 526) γράφτηκε τὴν ἄλλη
μέρα ὕστερ' ἀπὸ τὴν πρώτη συγκέντρωση.

Κάποιος ἀναπτύσσοντας τότε τὰ ζητήματα καὶ
μιλώντας γιὰ τοὺς γραμματικοκάπηλους ποῦπιασαν

ἔλα τὰ φιλολογικὰ πόστα, μ' ἄφησε νὰ ὑποπτευθῶ
πὼς παρόμοια πόστα ζητοῦσαν κι αὐτοὶ νὰ κατα-
λάβουν καὶ νὰ πῶ (ἔχι νὰ ποῦμε). Δὲ θάταν ἀνά-
ξιος τάχα ἕνας ἀγώνας ἐνάντια τῶν ἀνθρώπων αὐ-
τῶν ; Δὲ θάπρεπε μετς οἱ νέοι νὰ κατεβῶμε λευκοί,
ἄγνοι καὶ ἀμόλυντοι σ' ἕναν *ιδεολογικὸν ἀγώνα*;

Λὲ θάπρεπε νὰ δουλέψουμε πρὶν ἀπ' ἔλα εὐ-
συνείδητα καὶ τίμια γιὰ νὰ κατακτήσουμε ἔχι τὸ
σήμερον—γιατὶ αὐτὸ ἀνήκει δικαιοματικὰ σ' ἄλλους
—μὰ τὸ αἴριο ; Κι δὲ θάταν πολὺ πιὸ εὐγενικὸ
καὶ γενναῖο ἂν κατορθώναμε περὶ ἄφρονι καὶ περι-
φρονητῆς νὰ φανῶμε, νὰ ξεχωρίσουμε μέσα σ' αὐτὸ
τὸ ἀντιδραστικὸ περιβάλλον ; Καὶ δὲ θάταν ἀκόμα πιὸ
εὐγενικὸ ἂν πέφταμε νικημένοι μὰ καὶ θριαμβευτῆς,
κάνοντας τὰ κορμιά μας σκαλοπάτια γιὰ νὰ πατή-
σουν οἱ ἄλλοι καὶ ν' ἀνυψωθοῦν, οἱ ἄλλοι ποῦ ἄβρ-
χόντουσαν νὰ συνεχίσουν τὸν ἀγῶνα μας μὲ περισ-
σότερο σύστημα, διδαχμένοι ἀπὸ τὴν ἐντιμη πτώση
μας, ποῦ πρέπει νὰ χτυπήσουν καὶ ποῦ νὰ φυλα-
χτοῦν ; Αὐτὰ εἶπα, καὶ στὴν ἄλλη συγκέντρωση
μόνο σ' αὐτὸ διαφώνησα : «Πρῶτα ἡ πολεμικὴ κ'
ὕστερα ἡ δουλειά». Ἡ πολεμικὴ εἶναι ἀρνητικὴ δου-
λειά. Γιατὶ ν' ἀρχίζαμε ἀπὸ τὴν ἀρνητικὴ δουλειά
κι ἔχι ἀπὸ τὴ θετικὴ ; Μήπως δὲν μπορεῖ νὰ υπάρ-
χει μιὰν ἀρνητικὴ δημιουργία ; Δημιουργικὴ ἀρνη-
ση ὅμως ὑπάρχει ; Μήπως ἔλο τὸ ἔργο τοῦ Νίτσε,
γιὰ νὰ τὸν ἐπαναλάβω, δὲν εἶναι μιὰ διαρκῆς ἀρ-
νηση ; Μήπως ὁ Ἀουπτιμαν δὲν εἶναι πολεμιστῆς
μέσα στὸ ἔργο του ; Μήπως ξεχάναμε πὼς ὁ ρωσσι-
κὸς λαὸς ξύπνησε, ἡ μισοξύπνησε ἀπὸ ἕναν Τολ-
στόη, ἀπὸ ἕναν Ντοστογιέφσκη καὶ ἀπὸ ἕναν Γκόρκι ;
«Κάθε συγγραφέας, λέει ὁ Τσέχωφ, στὸ στόμα τοῦ
Τριγόριν μέσ' στὸ «Γλάρο» του, πρέπει νάχει τὴ
συναίστησι πὼς εἶναι καὶ πολίτης καὶ νὰ πονεῖ τὸ
λαὸ του καὶ νὰγωνίζεται γιὰ τὴν ἐξύψωσή του». Δὲ
θέλω νὰ παραδεχθῶ σὲ μιὰ στιγμὴ πὼς ἡ Τέχνη
πρέπει νάχει σκοπὸ, ὅτε ἀκόμα πὼς ὁ τεχνίτης
πρέπει νὰναι δάσκαλος καὶ ἡγέτης. Θέλοντας ὅμως
ἔμετς νὰνυψώσουμε τὸ λαὸ, μὲ μιὰν ἀνάλογη ἐργα-
σία δὲ θὰ τὸ κατορθώναμε ; Πὼς ἄλλοιῶς ; Καὶ
μήπως ἐγὼ (ἔχι ἔμετς δὲν ἔγραφα πὼς χρειάζεται
κ' ἡ πολεμικὴ, μὰ στὸ πλάι τῆς ἀληθινῆς δημιουρ-
γίας ; Κ' ἔπειτα τότε (τώρα εὐτυχῶς ἄλλαξαν τὰ
πράματα) δὲν καθόριζε ὁ ἐμιλητῆς τὸ στόχο, ἡ κα-
λύτερο δὲν ἔβλεπε ἢ δὲν ἤθελε νὰ δεῖ τί ἔπρεπε νὰ
χτυπήσουμε. Οἱ κύριοι Παναθηναῖοι καὶ Πανοραμά-
δες δὲν ἔπρεπε καὶ δὲν πρέπει νὰ χτυπηθοῦν κατὰ
τὴ γνώμη μου, γιατί ὅτε ὡς τεχνίτες μὲ ἀξίωση,
παρουσιάζουν τὰ ἔργα τους αὐτά, ὅτε τεχνίτες εἶ-
ναι. Καθὼς εἶπε ὁ Ταγκόπουλος μὲ τὴ φωτεινὴ κρί-
ση του, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἔχουν ἀνοίξει μαγαζὶ καὶ

πουλοῦν τὴνπραμάτεια τους. Τώρα θὰ μὲ ρωτήσετε: — Καὶ δὲν εἶναι ἀσυνείδητοι νὰ πουλοῦν τὸ σάπιο πρᾶμα στὸ λαὸ; Καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσω: — Καλὰ αὐτοὶ! Αὐτοὶ δὲν ἔχουν νὰ πουλήσουν κι ἄλλο. Ὁ λαὸς ὅμως δὲν εἶναι στραβὸς καὶ ἀνίδεος μὴ μπορώντας νὰ δεῖ καὶ νὰ νοιώσει πὼς κείνο ποῦ βλέπει καὶ τρώει εἶναι σάπιο; Κ' ἐρχόμαστε μοιραῖα στὰ λόγια τοῦ «Laboremus». Ἀὐτὸ πρέπει νὰ πασκίσουμε γιὰ νὰ πειστέῃ ὁ λαὸς πὼς δὲν εἶναι καλὴ ἡ θροφή του, νὰν τὰ νοιώξουμε τὰ μάτια κ' ὕστερα νὰν τοῦ δώσουμε τὴ δική μας, τὴν ἀδολή, τὴν ἀγνή καὶ τὴν ἀμόλευτη;

Παραδέχομαι ἀκόμα σὲ μιὰ στιγμή, πὼς μὲ τὴν πολεμικὴ κατορθώνουμε τὴν ἐκλειψὴ τῶν ἄστρον αὐτῶν ἀπὸ τὸ φιλολογικὸ στερέωμα καὶ τῶν αἰσχροῦν ἔργων ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ σκηνή. Ἐχοντας ὅμως ἐξαντλήσει ἔλο τὸ χρόνο μας στὴν πολεμικὴ, θάχαμε κάνει τὰ ἔργα ποῦ πρέπει νὰ φανερώσουμε στὴ θέση (θέση ὄχι καὶ πολὺ τιμητικὴ) κεινῶν ποῦ γκρεμίσαμε. Πολεμικὴ! Μ' ἂν πρέπει νὰ πολεμήσουμε εἶναι ἄλλοι κείνοι ποῦ θὰ χτυπηθοῦνε. Ἄλλοι βλάψανε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν ἰδέα. Κείνοι ποῦ κατεβήκανε μὲ τὴ σημαία καὶ τὸ σύμβολο ἐνὸς νέου διήθεν κινήματος, ποῦ γράψαν γιὰ γερμανοὺς φιλόσοφους, ποῦ μελέτησαν οἰκοδόμους καὶ ἀρχιτέκτονες νορβηγούς, ποῦ εἶχαν τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς κάνουν γνωστὸ τὸ Σκανδιναβικὸ θέατρο παρουσιάζοντας ἔργα μὲ τόνομα καὶ τὴν ὑπογραφή τους καὶ ποῦ ἀπὸ μιὰ πλεονεξία τους κηλιδώσανε καὶ κείνη τὴν κάπως—ναί—ἀξιόλογη ἀναδημιουργικὴ ἐργασία τους. Κείνοι στοὺς ὁποίους ἀναγνωρίζουμε μιὰν ἀξία καὶ ποῦ βλέπουμε ὅμως, πόσο ποταπὰ πολιτεύονται μὲ συμφεροντολογικὲς κριτικὲς καὶ ὑστερόβουλους ἔπαινους. Ἐθίξαμε δυὸ γνωστούς μας μ' αὐτά, ποῦ τὰ ὀνόματά τους παραλείπω νὰναφέρω, χωρὶς νὰ παραλείψω μολαταῦτα νὰ πῶ πὼς αὐτοὶ θάθελαν χτύπημα μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ μπορούσαν νὰ δουλέψουν καὶ γιὰτὶ ἀπ' αὐτοὺς περιμέναμε κάτι **ποὺ καλὸ** (τὸ καλὸ δὲ μπορεῖ νὰν τοὺς τ' ἀρνηθεῖ κανένας). Τὸ καλὸ τοὺς ὅμως αὐτὸ δὲ μᾶς ἐπιβάλλει κ' ἓνα δίκαιο σεβασμὸ; Ὅλα τὰ σχετικὰ πάνω στὰ ζητήματα τοῦτα ἀσυνάρτητα, ἀμελέτητα καὶ βιαστικά, εἰπωμένα στὴν πρώτη συγκέντρωση μ' ἔκαναν νὰ σκεφτῶ: Μήπως τὸ κίνημά μας θάναὶ φάρεμα σὲ νεκρὴ θάλασσα, κατὰ τὸ Τζώρτζη Μπραντές;

Πάνω στὴν **ἀξία** ἔπρεπε νὰ στηριχτοῦμε. Νὰ γκρεμίσουμε, μὰ νᾶχουμε ἔτοιμα καὶ τὰ νέα οἰκοδομήματα. Γιατὶ ἂν προσμένουμε νὰ γκρεμίσουμε πρὶν τὰ παλιὰ κ' ὕστερα νὰρχίσουμε νὰ χτίζουμε τὰ νέα, σ' ἔλο αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ κόσμος θάμενε ἄστεγος. Ἐφώναξα καὶ φωνάζω πρῶτα ἡ δουλειὰ γιὰ

νὰ φανοῦν ἀνάμεσὸ μας οἱ νέες ἀξίες ποῦ ἔχοντας γιὰ πάτημα, νὰ μπορούμε νὰ δικαιολογήσουμε τὴν πολεμικὴ μας. Δὲν ἔγραψα τᾶρθρο μου κείνο σὰ συμβουλάτορας. Οὔτε περιφρόνησα, οὔτε ἔβρισα. Σκημάτιστα τίς γνώμες μου καὶ τίς διατύπωσα. Στὸ σκοπὸ δὲ διαφωνῶ. Διαφωνῶ στὰ μέσα. Καὶ δὲν εἶμαι ὁ μόνος. Κι ἄλλοι διαφωνοῦν, ἄλλοι πᾶνπρεπε νᾶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους μὲς' στὴν Ὀργάνωση. Ὅλοι εἴμαστε καὶ πρέπει νᾶμαστε μὲς' στὴν Ὀργάνωση. Σὰ συμφωνοῦμε στὸ Σκοπὸ τὸν πλατύτερο καὶ τὸ γενικὸ τοῦ κινήματος, γιὰτὶ νὰ κωλυσιεργήσουμε γιὰ ζητήματα δευτερεύοντα; Εἶναι ὁ Στέφανος Μόρφης, ὁ Φτέρης κ' ἔνα σωρὸ ἄλλοι ποῦ πρέπει νᾶναι μὲς' στὴν Ὀργάνωση. Τ' ἂν πει ἂν ὁ ἓνας εἶναι ἓνα χρόνο πρὶν γνωστὸς ἀπὸ τὸν ἄλλο, ἐνῶ ὄντας ἓνα χρόνο πρὶν γνωστὸς μπορεῖ νᾶναι πέντε χρόνια πρὶν νέος; Ὅλοι μαζί. Κανένας δὲ θεώρησε τὸν ἄλλο κατώτερό του. Μερικὲς ἀφέλειες νὰ λείψουν ἀνθρώπων ποῦ δίνουν ἀφεση ἁμαρτιῶν, μερικὲς ἀνάξιες ἐμπάθειες ἀνάμεσὸ μας κ' ἔπειτα τίποτα δὲ μᾶςμποδίζει. Νὰ μᾶς ἐνώσει ἓνα κοινὸ Ἰδανικὸ, νὰ μπορεῖ ὁ κανένας μας νὰ βλέπει ἀφοῦ τὸν ἄλλο μὲς' στὰ μάτια καὶ νὰ τοῦ δίνει γκαρδιακὰ τὸ χέρι. Ἐμπιστοσύνη, ἐμπιστοσύνη! Νὰ θυμοῦνται τίς συμβουλὲς ποῦ ἔδωκε ὁ Ταγκόπουλος, ἔσο γιὰ τὴν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσή μας καὶ τίς ἀποφάσεις μας σὲ τρόπο ποῦ εἴμεῖς ὅλοι νὰ φαινόμαστε μὲ κίνηση, μὲ ἐνέργεια, μὲ ψυχὴ, χωρὶς νὰ λοξοδρομεῖ κανένας. Ἀφοῦ οἱ διαφωνίες δὲν εἶναι ριζικὲς, ἐμπρός! Ἐτσι περὶ φαναι κ' εὐγενικοὶ κατεβαίνουμε στὸν ἀγῶνα, μ' αὐτοθυσία καὶ πεποίθηση, χωρὶς νὰ κουράσουμε τὸ στήθος μας

τὸ ἀράθιμο, τὸ δυνατὸ, κ' ὄλο ζωὲς γιομάτο

μὲ βραχνὲς ἀποδοκιμαστικὲς κραυγὲς, μὰ μ' αἶθερο-τρικύμιστους καὶ ψυχεγέρτες παϊάνες, μὰ μὲ ὕμνους καὶ βροντερὰ κλητήρια σαλπίσματα!

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι,

Τὴν 13ην Ἰουνίου ἔ. ἔ. ἡμέρην Παρασκευὴν καὶ ὥραν 11 π. μ., ἐνεργεῖται μειοδοτικὴ δημοπρασία διὰ τὴν εὑρυσιν τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐν τῷ Δημοτικῷ Καταστήματι. Τὸ ἔργον προϋπολογίσθη εἰς δραχμὰς 2.700. Ἡ δημοπρασία διεξαχθήσεται δι' ἐνοφραγίστων προσφορῶν, εἰς ἃς θὰ περιλείπεται καὶ γραμμάτιον τοῦ Ταμείου τοῦ Δήμου ἐκ δρ. 250 ὡς ἐγγύθις τοῦ ἐργολάβου. Αἱ προσφοραὶ ἐγγιζίζονται πρὸς τὴν Δημορικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 10 Ἰουνίου 1914.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ" ΚΑΙ ΟΙ "ΝΕΟΙ"

Τὸ κίνημα τῆς «Ὀργάνωσης τῶν νέων» πολὺ μᾶς συγκινεῖ καὶ ξεχωριστὰ μᾶς ἐνθουσιάζει. Ἀκόμα τὸ θεωροῦμε καὶ καμάρι μας πού ἡ πρώτη τους συγκέντρωση ἐγινε μέσα στὸ στενάχωρο γραφεῖο τῆς ὁδοῦ Οἰκονόμου, μέσα στὸ ἴδιο τὸ γραφεῖο πού δώδεκα χρόνια ἀλάκερα φιλοξένησε κάθε πρωτοβγαλτο νέο πού εἶχε τὴ διάθεση νὰ ἐργαστεῖ. Ὁ «Νουμάς» ἀπὸ τὸ πρῶτο φύλλο του τοῦ ἀγνώριστου ἀκόμα στὴ φιλολογία νέους ἀγκάλιασε καὶ στὴ δική τους τὴ συνεργασία στηρίχθηκε.

Σὰν πρωτοβγήκε, ἀπὸ τοὺς παλιούς καὶ γνωστοὺς μόνο ὁ Ψυχάρης, ὁ Παλαμάς, ὁ Ἐφταλιώτης καὶ ὁ κ. Πάλλης τονε συντρέξανε μὲ τὴ συνεργασία τους. Ὁλ' οἱ ἄλλοι συνεργάτες του νέοι καὶ ἀγνωστοί. Στὸ «Νουμά» πρωτοβγήκε ὁ Μάρκος Αὐγέρης μὲ τὴ «Βάβω τὴν Τασά». Στὸ «Νουμά» ὁ Σπύρος Ἀλιμπέρτης, φοιτητῆς ἀκόμα τότε, μὲ τὴ σφεδρὴ του κριτικὴ γιὰ τὰ βιβλία τοῦ Μιστριώτη, τοῦ Κλέωνα Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Σκια. Στὸ «Νουμά» ὁ Δημοστένης Ζήλος μὲ τὰ Θεσσαλικά του δηγήματα, ὁ μακαρίτης Διαμαντῆς Παπαγιάννης μὲ τὰ «Ροδόκρινά» του, ὁ Βάρναλης μὲ τὰ τραγούδια του, ὁ Λάζαρος Χόρν (Α. Σιγανός) μὲ τὴς θεατρικὴς κριτικὴς του, ὁ μακαρίτης Κώστας Γούναρης μὲ τὰ λησμόνητα «Νανουρίσματα» του, ὁ Μήτσης Καλαμάς μὲ τὸν «Πράσινο βιτρό» του, πού μεταφράστηκε ἀμέσως καὶ στὸ Γερμανικόν, ὁ Τάκης Οἰκονομάκης μὲ τρυφερὰ τραγουδάκια, ὁ Κώστας Γαζίας (Ἀλέξ. Πανταζής) μὲ τραγουδάκια καὶ μὲ ἄρθρα φιλολογικά, ἀκόμα καὶ δυὸ ἀπὸ τοὺς σημερινούς πρωτεργάτες τοῦ «Νουμά», ὁ Ρήγας Γκόλφης (ἴσαμε τότε εἶχε δημοσιεύει μονο δυὸ τρία τραγουδάκια μὲ τὴ ληθινὴ του τὸνομα) καὶ ὁ Λυδὸς Παδαβρός, πού φοιτητῆς τότε τῆς φιλολογίας πάνου στὴ βράση τοῦ ἀγώνα, δημοσίευε καὶ μὲ τὴ ληθινὴ του τὸνομα, Γ. Σταμνέπουλος, ἄρθρα ἀντιμυθροικικά. Καὶ ὁ Ἰδᾶς μας, ναί, καὶ ὁ ἀσύγκριτος Ἰδᾶς μας, στὸ «Νουμά» πρωτοβγήκε μὲ τὴ μελέτη του «Στὴν Πέλη» μὲ τὸ ψευτόνομα «Τοξότης». Καὶ τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι ἀκόμα πού τὰ ὀνόματά τους δὲν τὰ χόρουμε τώρα πρόχειρα.

Στὸ «Νουμά» ὁ κάθε νέος εὑρίσκει, καὶ βρίσκει ἀκόμα καὶ θὰ βρίσκει πάντα, τὸ καλύτερο ρῆμα γιὰ νάνεβε! καὶ νὰ μιλήσει καὶ βρίσκει ἀκόμα καὶ τὴν ἀπαραίτητη ἠθικὴ συντροφιά. Κάθε νέος καὶ κάθε νεωτεριστικὸ κίνημα ἔχει κάθε δικαίωμα νὰ θεωρεῖ δικό του ὄργανο τὸ «Νουμά». Α. γ. ἔταν ὁ μουσικὸς Καλομοίρης πρωτοκατέθηκε ἀπὸ τὴ Ρου-

σία, ἀγνώριστος σὲ ἄλους, δὲν τάνοιξε ὁ «Νουμάς» διάπλατες τὴς πόρτες του καὶ δὲ βράχιασε κηρύττοντας, σὰν πληρωμένος τελέλης, τὴ μουσικὴ του ἀξιοσύνη;

Ἔτσι καὶ σήμερα ὁ «Νουμάς» δὲν κάμνει τίποτα νέο, μὰ τὸ δρόμο του ξεκολοθεῖ, ἀνοίγοντας τὴς πόρτες του διάπλατες στὴν «Ὀργάνωση τῶν νέων». Ὅσο νὰ ποχτήσῃ ἡ «Ὀργάνωση» δικό της ὄργανο, καὶ εὐκόμαστε γλήγορα νὰν τὰ ποχτήσῃ, ἄς θεωρήσῃ τὸ «Νουμά» ὄργανό της. Στὸ τέλος τοὺς δηλώνουμε πῶς ἔτι κάμαμε ἄλλοτες γιὰ τὴ μακαρίτικη «Φοιτητικὴ συντροφιά», πού τῆς παραχωρήσαμε δυὸ σελίδες ἀποκλειστικὰ δικῆς της, εἴμαστε πρόθυμοι νὰν τὸ κάμουμε σήμερα καὶ γιὰ τὴν «Ὀργάνωσή» τους, ἂν τὸ θελήσουνε.

ΝΟΥΜΙΚΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Προκήρυξις διαγωνισμοῦ πρὸς ἀποστολὴν ὑποτροφῶν διὰ τὴν σπουδὴν τῆς γεωργικῆς, μηχανικῆς καὶ ὑδραυλικῆς εἰς Ἑσπερίαν.

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας δηλοποιεῖ ὅτι τὴν 18ην Αὐγούστου ἔ. ἔ. ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 9 π. μ. ἐνεργηθήσεται διαγωνισμὸς πρὸς ἀποστολὴν εἰς Ἑσπερίαν ὡς ὑποτροφῶν τεσσάρων διπλωματούχων τῆς παρ' ἡμῖν Σχολῆς τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν ἢ μηχανουργῶν διὰ τὴν σπουδὴν τῆς γεωργικῆς μηχανικῆς καὶ ὑδραυλικῆς ἐπὶ τριετίαν.

Οἱ βουλόμενοι ὡπὸς συμμετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ ὀφείλουσι μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου ἐσπέρας, νὰ ὑποβάλωσι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας αἴτησιν ἐπὶ πεντηκονταλέπτου χαρτοσήμου ἐν ἣ νὰ ἐπισυνάπτωσι τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου ἔ. ἔ. Β. Διατάγματος «περὶ ἀποστολῆς εἰς Ἑσπερίαν ὑποτροφῶν τοῦ Κράτους πρὸς σπουδὴν τῆς γεωπονίας, γεωργικῆς μηχανικῆς καὶ ὑδραυλικῆς καὶ τῆς μυρελοποιίας», ὁριζόμενα πιστοποιητικά. Ὁ διαγωνισμὸς ἐνεργηθήσεται ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου ἢ ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὁρισθσομένῳ παρὰ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοῦ Βασιλικῆς Διατάγματος.

Ἡ ξένη γλῶσσα, εἰς ἣν ἐξετασθήσονται οἱ ὑποψήφιοι ὑπότροφοι εἶνε ἡ γερμανικὴ ἢ γαλλικὴ ἀναλόβως τῆς ἐπιθυμίας ἐκάστου τούτων, ἣν θέλει δηλώσει ἐν τῇ αἰτήσῃ του.

Δημοσιευθήτω μόνον διὰ τῶν ἐχουσῶν ἐγγραφον ἐντολὴν ἐφημερίδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Ἰουνίου 1914,

Ὁ Ὑπουργός

ΑΝΔΡ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ (*)

B'.

Δεύτερο σημείο αξιοκατάκριτο— ύστερα από την εύκολη επιτυχία των έλλ. έπλων, πού έκαμε τόν 'Ιδα νά ξεσπαθώσῃ ὑπέρ τῆς Μεγάλῃς 'Ιδέας—είναι ἡ σφαλερῆ αντίληψῃ τοῦ συγγραφέα γιά τή «δημοτική παράδοση» πού τῇ θεωρεῖ μέσο κατάλληλο τοῦ ἡμεριαλιστικοῦ του προγράμματος.

Ἡ δημοτική παράδοση εἶναι, μᾶς λέει, ἡ «πηγὴ ζωῆς κάθε ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ». — «Εἶναι ὁ χυμός τοῦ δέντρον πού δημιουργεῖ τοὺς ἑλλ. πολιτισμούς». — «Εἶναι αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων καὶ βρῖσκειται γνήσια στὴ σκέψῃ καὶ στὴν ψυχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ». Αὐτὴ μᾶς συνεδέει με τὸν πολιτισμὸ καὶ αὐτὴν ἀκολουθώντας θά φθάσομε στοὺς παλιότερους ἑλλ. πολιτισμούς. Ἐνῶ ἀπεναντίας ἡ ἄλλη παράδοση πού μαζί με τὴ δημοτική μᾶς κληροδότησε ὁ βυζαντινὸς πολιτισμός, ἡ σχολαστική, ἡ λογιώτατη, πρέπει νά κτυπηθῇ, ἐπειδὴ ἐμποδίζει τὸν Ἑλληνα νά φανερώσῃ τὴν πρωτοτυπία του». Ὁ λογιωτατισμός, προσθέτει ὁ 'Ιδας, εἶτανε τὸ λάβαρο τοῦ βυζαντινοῦ κράτους καὶ τῆς ἐκκλησίας πού «δὲν ἄφιναν τὴ λαϊκὴ παράδοση νά ξεμουτίσῃ στὴν ἐπίσημη ζωὴ τοῦ ἔθνους».

Λαμπρά! Συνεπεῖς με τίς σοσιαλιστικὲς μας ἀρχές, συμφωνοῦμε τέλεια σ'αὐτὰ ἔλα με τὸν 'Ιδα.

Μιά τέτοια ἔμως λαϊκὴ παράδοση, ὅπως τὴν ἀντιλαμβάνεται, πού φολιάζει στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ καὶ με τὴν καλλιέργειά της «**θάνεβαλῆ ἀπὸ τὸ λαὸ στὴν τάξῃ τῶν γραμματισμένων**», «πού μόνο τοὺς πολιτισμοὺς ἐκτιμᾷ καὶ δέχεται», πού ἀπ' αὐτὴ τὴ λαϊκὴ ψυχὴ προέρχεται κάθε πολιτισμὸς ἄμα ἔμπνᾶ, δρᾶ καὶ νικᾶ, ἔλα αὐτὰ εἶναι ἀντίθετα με τὸν κατακτητὴ Ἑλληνα καὶ τὴν ἀνασύστασῃ τῆς βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, πού φυσικὰ θά πνίγη με τὸν καλόγερο καὶ τὸ λογιώτατο τὴ λαϊκὴ ψυχὴ. Οἱ κατακτήσεις, οἱ στρατοκρατίες καὶ οἱ Ναπολέονες ξαναζωντανεύουν σιγὰ σιγὰ τοὺς φεουδαρχικοὺς θεσμοὺς, τοὺς συμμάχους τους—παρόμοια ὅπως ἄρχισε ἡ Αὐλὴ νά ράβῃ βυζαντινὰ ρούχα — καὶ μ' αὐτὰ τοὺς βυζαντινοὺς ἀνθρώπους Μ'ένα λόγο, ξεχνᾷ ὁ 'Ιδας πὼς με τὸ ἑξακολουθητικὸ ξύπνημα τῆς λαϊκῆς ψυχῆς δὲ φθάνουν οἱ λαοὶ σὲ φεουδαρχικὲς αὐτοκρατορίες παρὰ σὲ ἐπαναστάσεις καὶ σοσιαλιστικὲς δημοκρατίες. Τέτε μονάχα ὑφίστανται τὰ διάφορα βυζάντια, ἔταν με τὸν καλογερισμὸ καὶ τὸ

λογιωτατισμὸ μποροῦν καὶ κρατοῦν στὸ σκότος τῆ λαϊκῆ ψυχῆ. Σφάλλει ὁ 'Ιδας, νομίζοντας πὼς οἱ βυζαντινοὶ ἄρχοντες καὶ ὁ κληρὸς μονάχα «θαμπωμένοι ἀπὸ τὸ ἀρχαῖο κάλλος» πρόσεχαν πίσω στὴ λογιώτατη παράδοση καὶ συνεδέονταν μ' αὐτὴ, περιφρονώντας τὴ λαϊκὴ συγκαιρινὴ ζωὴ.

Κι ἔμως τὰ σοσιαλιστικὰ βιβλία δὲ λείπουν ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη τοῦ 'Ιδα — στὴν Πόλη, μιὰ φορὰ, μᾶς κάλεσε σπίτι του νά μᾶς τὰ δείξῃ γιά νά πεισοῦμε πὼς ξέρει τὴν «πάλη τῶν τάξεων καὶ τὰ ὕλικά συμφέροντα τῶν ἀνθρώπων πού κυβερνοῦν τὴν κοινωνία». — Μὰ τότες πὼς εἶναι δυνατὸ νά γράφῃ κανεὶς τὴν ἀκόλουθη σκέψῃ, πὼς «οἱ λυτρωμένοι Ἑλληγες τῆς Ἑλλάδας ξεχνοῦσαν τὸν πατριωτισμὸ, καταπιάνονταν ἄλλες δουλειές, καὶ καταγίνονταν στὴν ἐσωτερικὴ ἐκμετάλλευσῃ» (σελ. 7) καὶ νά μὴ ρωτηθῇ γιά ποῖό λόγο καὶ μετὰ τὴν ἀπολύτρωσῃ τῆς φυλῆς, οἱ Ἑλληγες δὲ θά ἀλληλοτρῶγονταν «γιά τὸ πάπλωμα» (σελ. 7) ἀφοῦ ἡ ἐλεύθερη Ἑλλάδα ἀπόδειξε πὼς ἡ ἀστική πατρίδα δὲ φέρνει εὐτυχία σ' ἔλους τοὺς ὑπηκόους της; Ἄρα μαθαίνοντας τίς ἀλήθειες αὐτές στὸ λαό, δηλαδὴ «καλλιεργώντας τὴ δημοτικὴ παράδοση, τὴ λαϊκὴ ψυχὴ», τοῦ ἀφαιροῦν οἱ ἔθνικιστὲς οἱ ἴδιοι κάθε ὄρεξῃ γιά νέους «ἀγῶνες» πρὸς αὔξησῃ τοῦ μισθοῦ τῶν μεγάλων δημοσίων ὑπαλλήλων τῆς μεγάλης ἀστικῆς πατρίδας, ἐπειδὴ θά ξέρεῃ πὼς καὶ στὴν πλοῦσια ἀπέραντη Ἀγγλία ὁ ἐργάτης ἔμεινε ἐργάτης φτωχός.

Βλέπουμε ὅστε πὼς ἡ δημοτικὴ παράδοση, ὅπως τὴν ἔννοει, ὄντας στοιχεῖο προοδευτικὸ, ἐπαναστατικὸ, δὲ βοηθεῖ καθόλου στὸν ξαναγεννημὸ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους κ' εἶχαν περισσότερο δίκιο ἀπὸ τὸ δημοτικιστὴ 'Ιδα «οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας πού—σύμφωνα με τὴν ἰδεολογία τους— συνέδεναν τὴν Αὐτοκρατορία καὶ τὴ θεοσκεία με τὴ λογιώτατη γλῶσσα καὶ παράδοσῃ», πνίγοντας κάθε λαϊκὴ ἐκδήλωσῃ.

Ὅσο γιά τὸ σημερινὸ φαινόμενο Μαλλιερῶν (πού σημαίνει μονάχα : ἀνθρωπὸ φιλελεύθεροι σὰν καὶ αὐτοὺς τῆς εἰκῆς τοῦ Ναυπλίου) καὶ Μαλλιερῶν ἐθνικιστῶν (σὰν τὸν «Ἐκπαῖδ. Ὁμιλο»), φαινόμενο πού πιθανὸ νά δυνάμωσε τὸν 'Ιδα στὴν αντίληψῃ του γιά τὴ δημοτικὴ παράδοση, εἶναι καὶ αὐτὸ ἓνα ὀξύμωρο σχῆμα πού στέκει ἀκόμη ἔρθιο, ἐπειδὴ οἱ φιλελεύθεροι δημοτικιστὲς, γιά τὸ χατήρι τοῦ Μαλλιερισμοῦ, κρίνουν πὼς δὲν ἔφθασε ἡ ὄρα νά τὸ σαρώσουν κάτω.

Ὁ 'Ιδας εἶναι ἓνας penseur εἰλικρινής. Οἱ πολλὲς ἀντιθέσεις τοῦ βιβλίου του προέρχονται ἀπὸ τὸ ὅτι, γυρεύοντας νά σπρώξῃ τοὺς γραμματισμένους

(*) Κοίταξε περασμένο φύλλο.

μας πρὸς τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ γίνεται ἓνας ἐπαναστάτης, σὰν τοὺς σοσιαλιστές, πού δὲ βρῆκε ἀκόμη τὸ δρόμο του καὶ γι' αὐτὸ ἀντιφάσκει, μὰ πού θά τότε βρῆ ἂν ὡς τὸ τέλος νικήσῃ ἢ εἰλικρίνειά του.

Τότε θὰ τραβήξῃ πὺρ πέρα καὶ θὰ δῆ πὼς ἡ ἐλληνικὴ ψυχὴ ἂν εἶναι κείνη πού ἄμα σκλαβωθῆ ἀπὸ ἐξωτερικοὺς τυράννους τοὺς ξεπετᾶ ὄργα ἢ γρήγορα ἀπὸ πάνω της, εἶναι ὅμως καὶ κείνη πού στρέφεται τυραννοκτόνα πρὸς τοὺς μέσα, καταργεῖ τίς φαύλες ὀλιγαρχίες καὶ καταλήγει στὴν Ἀθηναϊκὴ Δημοκρατία. Τότες προσπαθεῖ νὰ τακτοποιήσῃ ἢ Ἑλλ. δημοκρατία τὸ οἰκονομικὸ της ζήτημα, τρέφει τὸν ἐργαζόμενον Ἑλληναῖ της, τότε μοσφώνει σὲ καλλιτέχνη καὶ μπορῶντας πιά νὰ πετάξῃ ἡ ἐλλην. ψυχὴ μας ἐπάνω ἀπὸ τίς ἀνθρώπινες μικροέννοιες, ἀνεβαίνει στὴν Ἀκρόπολη καὶ μαστορεύει Παρθενῶνες γιὰ νὰ λάμπουν στὸν ἥλιο: Τέρμα τοῦ πολιτισμοῦ της βάζει τὴν Τέχνη.

Μιὰ τέτοια ψυχὴ, τέτοια ὅπως διαγράφεται στὴν ἱστορία, δὲν μπορούμε νὰ τὴν κλείσουμε σ' ἓνα καλοῦπι μεσαιωνικὸ, περνώντας της κατάσβερα τὸν κλειὸ τῶν βυζαντινῶν προμαχώνων.

Μήπως εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνουμε μεγάλη αὐτοκρατορία ἢ κοσμοκράτορες γιὰ νὰ φθάσουμε στὸν παραπάνω πολιτισμό;

Αὐτὸ βεβαίως εἶ Ἰδας κι αὐτὸ ἔχουμε ἀκόμη νὰ ἐξετάσουμε.

Εἶναι παράξενη, μὰ τὸ ναί, ἡ σκέψη τοῦ Ἰδα πὼς «πολιτισμὸ γεννοῦν τὰ ἔθνη καὶ αὐτὰ μοναχά. Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Κάρλ Μάρξ ἐσφύλαν πού πολέμησαν τὰ ἔθνη. — Ἦρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ βάρβαρα ἔθνη ἐπειδὴ δέχως αὐτὰ πὼς θὰ δοκίμαζαν τὴν ἀξία τους τὰ πολιτισμένα; — Τὰ ἀξία νικοῦν τὰ ἀνάξια κι ἀπὸ ἀλληλοφάγωμα αὐτὸ τῶν ἔθνῶν βγαίνει ὁ πολιτισμὸς κτλ.». (σελ. 15, 16).

Διαφωνοῦμε τέλεια.

Δὲν εἶναι σωστὸ πὼς γιὰ νὰ γεννηθῇ πολιτισμὸς, χρειάζεται οἱ ἄνθρωποι νάνα «συνθεμένοι σὲ ἔθνος καὶ πὼς ἔξω ἀπὸ τὴν ἔνωση μιᾶς φυλῆς σὲ ἔθνος δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ πολιτισμὸς».

Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού αὐτὸς ζοῦσε σὰν ἄγριο ζῶο καὶ δὲν ἀποτελοῦσε κοινωνία, ἴσαμε σήμερα δείχνει πὼς ὁ πολιτισμὸς πρωτογεννήθηκε στὴν **ὀμάδα** ἀπὸ τίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων της μεταξ' ὅσων, καὶ προώθευε περισσότερο ὅσο περισσότερο μεγάλωνε ἡ ὀμάδα. Ἀδιάφορο ὅμως ἂν ἡ ὀμάδα αὐτὴ στὴν ἀρχὴ εἶτανε κοπάδι, ὕστερα φυλὴ μὲ πολλὰς οἰκογένειες καὶ σὲ τέλος ἔθνος μὲ πολλὰς φυλές, ὁ πολιτισμὸς δὲ χάθηκε πο-

τὲ ἀπ' ὁποιαδήποτε ὀμάδα ἀνθρώπων, ἐνῶ εἶναι ἀνύπαρκτος ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει **κοινωνία**.

Ἄρα καὶ σὲ μιὰ ὀμάδα πού δὲ θάνα ἔθνος μὲ μιὰ φυλὴ, παρὰ μέσα στὴν ὁποία θὰ μῆ ὄλη ἢ ἀνθρωπότης, ὁ πολιτισμὸς ὄχι μονάχα δὲ θὰ χαθῆ παρὰ εἶναι φυσικὸ νὰ βρῆ τὴν τέλεια ἀνάπτυξή του. Ἀπέδειξε ἔχουμε τὸ σημερινὸ Εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ πού δὲν εἶναι ἔργο μονάχα τῶν Γάλλων ἢ τῶν Γερμανῶν παρὰ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης.

Δὲν ξεχνῶ πὼς ὁ Ἰδας θέλει τὰ ἔθνη νὰ «γενοβολοῦν δικὸ τους πολιτισμὸ καὶ νάνα πολιτισμένα ἀπ' αὐτόν. Τὴ φιλοδοξία αὐτὴ πρέπει νάχουν κ' οἱ Ἑλληνες».

Ὡραία φιλοδοξία καὶ πραγματοποιήσιμη χωρὶς νάνα ὅμως ἀπαραίτητο νὰ καταστραφοῦν εἰ πολιτισμοὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν γιὰ νὰ ζήσῃ ὁ Ἑλληνικὸς.

Μὲ τὴν εἰρήνη καὶ μὲ τὴν ἔνωση τῆς ἀνθρωπότητος σὲ μιὰ κοινωνία, ὁ ἐλλην. πολιτισμὸς θάνα τμῆμα τοῦ παγκόσμιου κρατῶντας ὅλα τὰ ἐλληνικά του χαρακτηριστικά πού ἐξυμνεῖ ὁ Ἰδας. Κοσμοπολιτισμὸς πάλι δὲ θὰ πῆ νάνα ἓνας πολιτισμὸς, ὁ ἴδιος καὶ παντοτεινὸς σ' ὅλους τοὺς τόπους, παρὰ νὰ καταστῇ ἐλεύθερος κάθε λαὸς νὰ βγάλῃ δικὸ του πολιτισμὸ σύμφωνα μὲ τὸ κλίμα του. Κι ὅλοι μαζί οἱ πολιτισμοὶ, προσφέροντας ὁ καθένας στὴν ἀνθρωπότητα τὸ καλλίτερο μέρος τοῦ ἑαυτοῦ του, θάποτελέσουν τὸν τελειότερο ἀνθρώπινο πού θάνα γέννημα ὅλων καὶ θανάκη σ' ὅλους. Αἰώνιος δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ κανένας πολιτισμὸς, παρὰ ὁ καθένας θάνα ταιριαχτὸς μὲ τίς συνθήκες τῆς ἐποχῆς του καὶ σωστὸς μονάχα γι' αὐτή.

Ζητώντας ὁ Ἰδας ἀπὸ τὸν «Ἑλληνικὸ του πολιτισμὸ» νὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον, ζῆτε ἀκριθῶς ἓναν κοσμοπολιτισμὸ, τὸν πολιτισμὸ πού ὁ ἴδιος παραδέχεται ἀνύπαρκτο. Ἡ σοβινιστικὴ μάλιστα φόρμα μὲ τὴν ὁποία θέλει τὰ ἔθνη, γίνεται ἀκριθῶς ἐμπόδιο στὸν πολιτισμὸ τους, ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ θεωροῦν ὅλα τελειότερο τὸ δικὸ τους πολιτισμὸ καὶ νὰ γυροῦν νὰ τὸν ἐπιβάλλουν στὰ ἄλλα διὰ τῆς βίας, καταστρέφοντας τὸ ἓνα τὸν πολιτισμὸ τοῦ ἄλλου, δὲν κάνουν παρὰ νάργοποροῦν στὸν κόσμον τὸ φανέρωμα κάθε πολιτισμοῦ.

Κι ἀφοῦ σκοπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους βάζῃ ὁ Ἰδας τὸν πολιτισμὸ, πὺρ οἴγουρα καὶ πὺρ γλήγορα θὰ τὸν ἐπιτύχουμε ἂν, ἀντὶς νὰ ὀνειρευόμαστε τὴν κατάκτηση τοῦ κόσμου μὲ τὸν «Ἀβέρωφ» καὶ τὰ «Ἀμερικάνικα», συνεργαζόμεσταν μὲ τοὺς ἄλλους πολιτισμένους λαοὺς στὴν ἐξασφάλιση μιᾶς ἐξακολουθητικῆς εἰρήνης καὶ δεχόμεσταν τὸ σύγχρονον πολιτισμὸ χωρὶς κανένα

Η «ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ»

Τὸ περιοδικὸ «Ἑλλὰς» εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μᾶς δανείσει τὴν εἰκόνα τούτη. Εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συντρόφους τῆς «Ὁργάνωσης τῶν νέων» φωτογραφισμένοι στὴ μικρὴ πλατεία, ποῖναι πάνου στὰ «Ἐξάρχεια», σιμὰ στὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμᾶ». Ἀπ' ἀριστερὰ πρὸς τὰ δεξιὰ, καθισμένοι, ὁ Πάνος Δ. Γαγκόπουλος, Στέφανος Μόρφης, Μιχ. Παπαγεωργίου, Ν. Ι. Θεοδωρόπουλος· καὶ ὄρθιοι, ὁ Φώτος Γιούλλης, Λέων Κουκούλας, Ρήγας Γκόλφης, Κλέων Παράσχος καὶ Δῶρος Κίμ. Μιχαηλίδης.

δισταγμὸ μὴπως ἐπηρέαση καὶ ξεθωριάσῃ τὸ δικό μας, ἀφοῦ δὲν ἔχουμε δικό μας. Κι ἅμα χωθοῦμε βαθιὰ στὸ λουτρό τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ποῦ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ μπουκοτάρουμε, τότε, περνώντας ἀπὸ τοὺς σοσιαλισμοὺς καὶ φέρνοντας ἐμεῖς πὺρ πέρα τὴν ἐξέλιξη, θὰ βροῦμε τὴ γραμμὴ τῆς ζωῆς μας τὴ γνήσια καὶ θαναθρόση ἀπὸ τὰ σοθικά μας ὁ νέος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ὁ ἀληθινός.

Αὐτὰ εἶχαμε νὰ ποῦμε γιὰ τὸν «Ἑλληνικὸ πολιτισμὸ» τοῦ Ἰδα. Δοκιμάσαμε μονάχα στὴν ἀντοχή τους τίς τρεῖς κολώνες, ἐπάνω στὶς ἐποῖες ἐστήριξε τὸ Βυζάντιο του (τὴ γθεσινὴ νίκη τῶν ἑλλ. ἔπλων, τὴ δημοτικὴ παράδοση καὶ τὰ ἔθνη ποῦ μοναχὰ αὐτὰ γεννοῦν πολιτισμὸ), χωρὶς νὰ χουμε σκοπὸ μὲ τὸ ἄρθρο μας αὐτὸ νὰ προτείνουμε δικὰ μας μέσα γιὰ τὸν ἐκπολιτισμὸ τῆς φυλῆς μας. Ἐπειδὴ ἤμεις τὸ βιβλίο τοῦ Ἰδα ἐρχεται σὲ ἐποχὴ ποῦ ἡ Ἑλλάδα βρίσκεται σὲ διαρκὴ πρόθυρα πολέμου, κ' ἐπειδὴ οἱ κατακτητικὲς ὁρμὲς ἐνός της πρέσβη μποροῦν νὰ σπείρουν τὸ μίσος στὴν ψυχὴ τῶν ἄλλων Βαλκανικῶν λαῶν γιὰ τοὺς Γρεκομάνους, καλὸ θᾶναι νὰ κοινοθῇ πὺς ἔλα: οἱ Ἑλληνες δὲ σκέπτονται σὰν

τὸν Ἰδα: Τώρα, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη ἐποχὴ εἶναι περίστασι νὰ ἐπιδιώξουμε ἔχι τὴν πολιτικὴ ἔνωσι τῆς φυλῆς μὲ τὴν καταστροφὴ τῶν τριγύρω φυλῶν παρὰ τὴν πολιτικὴ ἔνωσι ἔλων τῶν Βαλκανικῶν λαῶν, γιὰτὶ τώρα ἔτυχε νὰ ἐρθῇ μία κάποια ἰσορροπία στὶς δυνάμεις τους. Ἐτοι θάπαυε ὁ πόλεμος μέσα στὰ Βαλκάνια κι ἔλα μαζί θὰ τὸν ἐστρεφαν ἐνάντια σ' ἕναν τρίτον ἐχθρὸ ποῦ ἐν ἀνάγκη, γιὰ νὰ συγκατοῦν τὴν ἔνωσή τους, θὰ πρέπει νὰ τὸν δημιουργοῦν ἅμα δὲ θὰ ὑπάρχει.

Μέσα σὲ μιὰ βαλκανικὴ ὁμοσπονδία οἱ Ἑλληνες δὲ θάχουν νὰ χάσουν τίποτε. Σὲ μιὰν ἐποχὴ εἰρήνης καὶ ἀμιλλας γιὰ ἰδανικὰ ἐκπολιτιστικά, στὰ γράμματα καὶ στὶς τέχνες, ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἂν εἶναι τέτοια ἐκλεκτὴ, ὅπως τὴν περιγράφει ὁ Ἰδας καὶ τὸν πιστεύουμε, θὰ βοῆ τίς κλίσεις της, καὶ θὰ ναδειχθῇ.

Τὰ μέσα μας πρὸς αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰναι οἱ πόλεμοι. Οἱ πόλεμοι ἐδειξαν πὺς εἴμαστε φυλὴ πολιτισμένη καὶ πιότερο γεμάτη ἀπὸ «ὁρμὴ δημιουργίας» παρὰ ἀπὸ βάρβαρη πολεμικὴ ὁρμὴ καταστροφῆς.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

υπτρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τὶς ἐπαρχίαι δεχόμεστε καὶ τρίμηνας συντρομές (3 άρ τὴν τρίμηνιά).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲν προπληρώσει τὴ συντρομή του.

ΣΟ λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήναι σ' ὅλα τὰ κιάσκια, καὶ στὶς ἐπαρχίαι στὰ πραχτορεία τῶν Ἐφημερίδων.

Παραγράφια

Κ' ΟΙ δυὸ φίλοι μας, κ' οἱ δυὸ συνεργάτες μας, κ' οἱ δυὸ ἄθροῦποι τῆς Σκέψης καὶ τοῦ Ὀνείρου. Κι ὁ Σκίπης κι ὁ Κουλουβάτος. Καὶ γι' αὐτὸ, τὸ φονικὸ δράμα ποὺ συντάραξε τὴν κοινωνία μας, διπλὰ μᾶς ἐπληξε. Τόσο γιὰ κείνον ποὺ κοίτεται, μέρες τώρα, πληγωμένος βιαρὰ στὸ κρεβάτι τοῦ νοσοκομείου, ὅσο καὶ γιὰ κείνον ποὺ ἀναγκάστηκε, πειραγμένος ἴσως ἀπὸ νοσηρὴ ὑπερνευρικότητα, νὰ δίνει σήμερον ἐξετάσεις μπροστὰ στὸν ἀνακριτὴ γιὰ τὸ μυαλό του καὶ γιὰ τὸ χαρακτήρα του.

Δολοφόνος ὁ Κουλουβάτος δὲν εἶναι. Ὅχι. Τὸ βεβαιώσαμε μπροστὰ στὸν ἀνακριτὴ, τὸ βεβαιώνουμε κι ἀπὸ τούτη δὴ τὴ στήλη, ἐπίσημα. Θὰν τὸ βεβαιώσουμε κι αὔριο μπροστὰ στὸ Λικαστήριο, σὰ μᾶς καλέσει. Ὁ εὐγενικός, ὁ ἱπποτικός, ὁ καλοκάγαθος, ὁ ἀποτραβηγμένος στὸν ἑαυτὸ του καὶ στὴ σκέψη του, ὁ ἀφιερωμένος σύψυχαι στὴν Τέχνη, ὁ ἄθροπος ποὺ δὲν κατηγόρησε, ποὺ δὲν ἐνόχλησε, ποὺ δὲν ἔβλαψε ποτὲ κανέναν, πῆγε νὰ σκοτώσει ἓνα συναδερφό του, σὰν κοινὸς φονιάς. Ποιὸς τὸν ἔσπρωξε σ' ἓνα τέτω ἀνοσιούργημα; Ὁ χαρακτήρας του, ποτέ. Τὰ νεῦρα του, ἴσως. Μὰ καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα. Οἱ φίλοι. Ναι, οἱ φίλοι οἱ ὑποχρεωτικοί, ποὺ τὴν ὄχουνε δουλιὰ νὰ παίρνουνε λόγια ἀπὸ τὸν ἕναν καὶ νὰν τὰ παγαίνανε στὸν ἄλλο, νὰ κοτσομπολεύουνε, νὰ ραδιοργοῦνε, νὰ ρήχνουνε λάδι στὴ φωτιά.

Ὁ μέγας Γαλέτος τοῦ Ἰσπανοῦ ποιητὴ ἔπαιξε καὶ δὴ τὸ ρόλο του. Καὶ νά, ποῖονε πρέπει νὰ βρίξουνε καὶ νὰ χαρακτηρίζουνε γιὰ δολοφόνου οἱ φημερίδες. Κι ὄχι τὸ διπλὰ δυστυχημένο Κουλουβάτου, ποὺ ἂν δὲ σκότωσε τὸ Σκίπη, σκότωσε ὅμως τελωτικὰ τὸν ἑαυτὸ του.

ΩΣΤΟΣΟ, κατὰ τὸν κ. Ξενοπούλου, ὁ Σκίπης, δὲν πρέπει νὰναι καὶ τόσο λυπημένος ἀπὸ τὸ κακὸ ποῦπαθε, ἀφοῦ θὰ βγεῖ ὕλινὰ κερδισμένος ἀπ' αὐτό. Πρῶτα πρῶτα κέρδισε τὶς συμπάθειαι τῆς κοινωνίας. Ὑστερα θὰ πιτύχει χρηματικὴ ἀποζημίωση ἀπὸ τὸν Κουλουβάτου, ποὺ ἔχει κἄλια περιουσία. Καὶ τελευταίαι, μεθαύριο ποὺ θὰ παιχτοῦνε τὰ «Ξεφαντώματα» του στὸ θέατρο, θὰ τρεξεῖ ὁ κόσμος κατεῖς με πατῶ σε νὰν τὰ ἰδεῖ, καὶ θὰ πάρει γενναῖαι ποσοστά.

Ἄ δὲν τᾶγραφε αὐτὰ ὁ κ. Ξενοπούλος, μὰ κανέναις μπακάλης, θὰ λέγαμε πὼς ὑπάρχουνε μερικὸι ἄθροῦποι ποὺ πάντα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα, τὰ ποσοστὰ βλέπουνε καὶ μὲ αὐτὸ τὸ εὐγενικὸ ὄνειρο δουλεύουνε καὶ ζοῦν.

ΖΗΤΗΜΑ τιμῆς κἄλι. Ἄδερφός σκότωσε τὴν ἀδερφή γιὰ λόγους τιμῆς. Ἡ κοινωνία μας τὸ δέχτηκε καὶ τοῦτο τὸ δράμα, ὅπως καὶ τᾶλλα, τὰ ὅμοια του, μὲ ἀδιαφορία. Ἀπόδειξη τριανὴ πὼς θάργήσουνε ἀκόμα νὰ φιλοῦνε δώδεκα ἄτιμοι ποὺ, ὡς ἔνοχοι, νὰ στείλουνε στὴν καρμανιόλαι ἓνα δυὸ τέτοιους τίμιους δολοφόνους, γιὰ νὰ λιγοστέψουνε αὐτὰ τὰ κανιβαλικά δράματα τῆς τιμῆς, ποὺ ντροπιάζουνε τὸν τόπο μας.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΝΔΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

ΤΟΥ ΓΑΜΠΙΝΤΡΑΒΘ ΤΑΓΚΟΡΕ

Ἄφησέ τα τὰ ψαλομάτα καὶ τα λόγιατου κομπολογίου. Πιόνε λατρεύεις σ' αὐτὴ τὴν ἔρημη, σκοτεινὴ γωνία του Νουου, στὴν κλειστὴ θύρα;

Ἄνοιξε τὰ μάτια σου καὶ δεξ, ὁ Θεός σου δὲν εἶναι αὐτου. Ὁ Θεός σου εἶναι κει ποὺ ὀργώνει ὁ γεωργός, καὶ ποὺ ὁ εργάτης τοικάζει τὶς πέτρες. Μ' αὐτους εἶναι στοὺς ἴλιους καὶ στὶς βροχες καὶ κει ποὺ τα φοῦχα του σκεπάζει ἡ σκόνη. Βγάλε τὸν ἱερό σου μαντῆ καὶ ἔλαι κάτω μαζί του, στὶς σκόνες τὶς γῆς.

Λύτρωση; Ποὺ βρίσκειται ἡ λύτρωση; Ὁ Κυριός μας ἔβαλε ενχαρίστωσ στον ἑαυτὸ του τὴ δεσμία τῆς δημιουργίας· ἐδέθηκε μαζί μας γιὰ πάντα.

Ἐβγα ἔξω ἀπο τοὺς ρεμβισμούς σου, ἀφησέ τα καὶ μέρος τα λουλούδια καὶ τοὺς λιβανωτούς. Τὶ βλάφτει ἀν σκιστοῦνε τα φοῦχα σου καὶ ἀν λερωθοῦνε. Πήγαινε νὰ τον ἀνταμιώσεις, στάσου κοντά του στὴν εργασία, στον ἰδρωτα τοῦ προσώπου σου.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Η ΤΕΧΝΗ ΜΑΣ

“Όσο άνοιχτοί είν' οί ούρανοι τόσο τεράσια μέσα
στον ούρανών άτλώνονται την άτεραντωσύνη
του ήλιου τά βασιλέμματα.....

(ΠΑΛΑΜΑ «Φλογέρα του Βασιλέ»)

Τώρα πού οί έμπνευσμένοι αίσταντικοί άπλώ-
νουνε ποιητικά τις φτεροϋγες του, έργο τους θά'ναι
νά βοηθήσουν τὸ καλλιτεχνικό κίνημα.

‘Ο τόπος μας ὡς τώρα έφαγε τεχνίτες σάν τὸν
Προσαλέντη, τὸ Χαλεπά, τὸ Λεμπέση, τὸ Λύτρα
καί ποιός ξέρει πόσους άλλους άγνωστους πού μπο-
ρούσανε νά συντελέσουνε στὸ ξετύλιγμα τῆς τέχνης
μας ἄν ζούσανε σὲ περικυκλωσιὰ εὐγενικώτερη.

Πιστεύουμε πὼς ἄν ξιμησε κι ὁ Γκίζης μας,
ἴστερα ἄπ' τὸ πρώτο του, ταξείδι στὴν ‘Ελλάδα, δὲ θ'
ἄφηνε τὸ τιμημένο έργο του πὸ φανερώθηκε στὴν
ἴστερη περίοδο τῆς ζωῆς του.

‘Ο τόπος μας στὴν κατάσταση πὸν βρίσκεται σή-
μερα, δὲν μπορεῖ ἀκόμη νά συντρέξει τὸν τεχνίτη,
πὸν θά'θελε νά μεγαλοουργήσῃ. ‘Η αἰτία εἶναι πὼς
δὲν ὑπάρχει μεστωμένος καλλιτεχνικός κύκλος. Τὸ
χειρότερο εἶναι πὼς δὲν μπορεῖ γι' αὐτὸ οὔτε κἄν
νά μορφωθοῦν οί μελλούμενοι τεχνίτες μας.

Πὼς θά μπορέσουμε νά μπῶμε στὸν καλὸ δρό-
μο, ἰδοὺ τὸ ζήτημα πὸν θά μελετήσουμε.

‘Ο ἀκαδημαϊσμός ὅπως εἶπαμε βυσιλέβει στὰ
σκολειά, ὅπως παντοῦ, καί στὴν ‘Ελλάδα ἀκόμη πε-
ρισσότερο, γιατί δὲν έχουμε ἐλεύθερα σπουδαστήρια
‘Εκεῖ μποροῦνε ὅσοι ἔχουν πνοή μέσα τους νά μορ-
φωθοῦνε καί νά βροῦν τὸ δρόμο τους ἀκολου-
θώντας σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιοσυνοστασία τους τὸ δά-
σκαλο πὸν θέλουνε — τὰ ἐλεύθερα αὐτὰ σπουδαστή-
ρια, πὸν θά'ναι πάντα ἡ ἀντίθεση τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ
σκολειοῦ, θά φέρουν τὴν ἀντίδραση καί ἀπὸ τότες
θάρχισῇ ὁ ἀγώνας ὁ καλλιτεχνικός.

Σπουδαστήρια ἀρχιτεκτονικῆς, ζωγραφικῆς, γλυ-
πτικῆς, διακοσμητικῆς τέχνης, αἰσθητικῆς ἡμιλίες,
βλέποντας, ἀκούγοντας, συζητώντας, διαβάζοντας καί
δουλέβοντας ἀκατάπανστα, μέσα στὴ θέρμη πολύ-
τροπης καλλιτεχνικῆς παραγωγῆς, θά μορφωθῇ καί
θά ξανοίξῃ ὁ τεχνίτης μας.

Θεμελιώνοντας πολλές φορές, ἄπ' τὰντίθετα, τις
ἀρετές του καί βλέποντας πάλι τις ὑπερβολές καί τὰ
φταῖδια του, θά χρειαστῇ μιὰ ἀνώτερη εἰλικρίνεια πὸν
θά δείχνῃ τὸ καλὸ δρόμο καί τὰ στραβοπατήματα. Γιατί
ἡ κριτικὴ εἶναι τὸ καμτσίκι πὸν ἀνεβάζει τὸν Πή-
γασο στοὺς ἀνειρευτοὺς κόσμους. Κι αὐτὸ πάλι πὸν
ταρταρώνει τις μετριότητες. Κριτικὴ φωτισμένη ἄπ'
τὴν ἴδιον δημιουργικὴ φλόγα καί τὸ βαθυστόχαστο
βούτηγμα στὰ διάφορα βάθη πὸν κρύβουνε τὰ νερά

τῆς τέχνης. Καλλιτεχνικὴ κριτικὴ δὲν ἔχουμε ἀκόμη,
καί ἡ δόξα τοῦ Γκίζη πέρασε μιὰ φορὰ περιγελο-
σμένη ἄπ' τὴν ‘Αθήνα.

Μέσα στὴ νεογέννητη αἰσθητικὴ μας, ἀκτινο-
βόλημα τῆς φιλολογικῆς μας ὀρμῆς, χωρὶς ἄλλο θά
βρίσκονται οί μελλούμενοι κριτικοί μας — τὸ πὼς θ'
ἀναπτύξουνε τὰ χαρίσματά τους, γιὰ νά φτάσουνε
στὸν προορισμό τους, αὐτὸ θά ἔξετάσουμε — καί εἶναι
καιρὸς νά μιλήσουν πιά οί τεχνίτες μας. Καί ὅπως
μᾶς ξανοίχτηκαν τῆς γλώσσας τὰ περβόλια σάν πρω-
τοδιαβάσαμε ἀμούστακα παιδιὰ τις πρώτες δημοτι-
κῆς σελίδες, ἔτσι θά φανερωθῇ κ' ἡ ἀνοιχτοσύνη τῆς
τέχνης μπρὸς στὰ παρθένα ἔργα. ‘Η ἀπόλυτη εἰλι-
κρίνεια πὸν θά δείχνῃ ὅτι μπορεῖ ὁ τεχνίτης μὲ τὸ
σκαρὶ του, θά μᾶς ἐμπνέῃ, γιατί ὅλα τὰ καράβια ἔ-
χουνε τὸ δικό τους καί τὰ ταξείδια τους τὰ κρογια-
λια π' ὀρμενίζουνε. Στὰ πρώτα φανερώματα ἄς γε-
μίσει ὁ αἰθέρας ἀπὸ ἐνθουσιασμό πὸν θά ξανοίξῃ
νέα ὄράματα στοὺς ἀνιδεους. Καί οί περιμενόμενοι
παλμοὶ θά δονήσουν τις κρυμμένες χορδές τῆς ζων-
τανῆς ρωμαϊκῆς λύρας. ‘Ο τεχνίτης στὸν τόπο μας
δὲ δουλέβει γιὰ τὴν τέχνη, τὴν μακαλέβεται, κ' ἔ-
τσι καταστρέφει καί τὸν ἴδιον εαυτό του καί τὴν τέ-
χνη γενικώτερα. Γιατί ὅσο ταπεινὸ κι ἄν θά'ναι τὸ
ἔργο του, ἔχει τὴ θέση του στὴ συνολικὴ ἔκφραση
τῆς ἐποχῆς του, γιατί ἡ ἄδολη ἀτομικότητα εἶναι
παραγόντας πὸν μπορεῖ νά ἐμπνέῃ πὸ ἴστερα
συνθετικώτερα τοὺς λόγους. Καί τὸ ἐπάγγελμα χά-
λισε τὴν τέχνη ὀλότελα στὴν ‘Ελλάδα, καί σκλάβωσε
καί ταπεινώσε τοὺς λιγοστοὺς, πὸν κἄτι μπορούσανε
νά φανερώσουνε ἄν δουλέβαν γιὰ τὸ καλλιτεχνικό
τοὺς ἔργα. ‘Ετσι τυφλώθηκε καί τὸ κοινό, βλέπον-
τας μόνο ἐπαγγελματικὰ χίτλια καί φρενίτικες ζουγρι-
φιές πὸν φηγουράρουνε γιὰ νά πούληθοῦνε καί νὰ-
ρέσουνε στοὺς πολλούς.

‘Ετσι οί καλλιτεχνικῆς ἐκθεσες δὲ μᾶς δίνουν
καμμιὰ ἔξαρση, γιατί μονάχα ὅταν βλέπουμε ὁμορ-
φα ἔργα γινόμεστε καλύτεροι καί θέλουμε νά δι-
μουργήσουμε ὅσο περισσότερο καί καλύτεροι τε-
χνίτες ὄ'να τόπο, τόσο προκόβει ἡ τέχνη βγάζοντας
κάποιν κάποιον τοὺς τρανοὺς καί ξεχωριστοὺς.

Μιὰ καλλιτεχνικὴ συντροφιά ἀπὸ τεχνίτες πὸν
δουλέβουνε ἀληθινὰ γιὰ τὴν τέχνη, μὲ τὴν ὀδηγή-
τριν φωτιὰ, ἓνα ἀληθινὸ σαλόνι πὸν θ' ἔπροσκλη-
θοῦνε καί ξένοι καλλιτέχνες δυνατοὶ, θά'διδωχνε σιγά σι-
γά τὸ ξεμούδιασμα μας.

‘Ο ἔρχομός κανενὸς ξένου μεγάλου τεχνίτη ἀπὸ
καιρὸ σὲ καιρὸ διδάσκοντας καί κάμνοντας ἔκθεση
τοῦ ἔργου του, θά μᾶς ἔφερνε καινούργια ζωὴ καί
θά μόρφωνε τελειωτικὰ τὸ γούστο μας πλατύνοντας
τοὺς ὀρίζοντάς μας, καί τότες σάν πληθαίνουν οί

καλλιτέχνες μας, σάν στηθῆ τὸ νεώτερο μουσεῖο τῆς Ῥωμαϊκῆς τέχνης, τότε ἡ τέχνη πῆρε τὸ δρόμο της.

Ὡς τότες πρέπει νὰ δουλέψουμε μὲ ἔργα, γιὰ τὴν Ἰδέα, νὰ δημιουργηθῆ τέχνη στὴν Ἑλλάδα, ὄχι γιὰ νὰ γενοῦμε ἀρχηγοί, χωρὶς ἐπίδειξη, χαλάστρα τῶν εὐγενικῶν σκοπῶν—ὄχι μὲ λόγια· ὅσοι αἰστανονται μέσα τους τὴ φωτιά, ἄς δουλέψουνε συναιδελικὰ τὸ ἔργο τους· θὰ τρανέψη τὸν ἀγῶνα· οἱ ποιητὲς καὶ οἱ αἰσταντικοὶ ἄς μελετήσουνε καὶ ἄς γράψουνε γιὰ τὴν τέχνη.

Δὲν ἔχουμε βιβλία γιὰ τὴν τέχνη ἄς μὴ ξεχνοῦμε πὼς ἡ φιλολογία μας πρέπει νὰ ἐμπνευστῆ κι ἀπ' τὴ μεριὰ πού παραπονιέμαι καρτεροῦνε οἱ ἄλλες ἀδερφές της. Χωρὶς τέτοια τροφή δὲ γεννήθηκε ποτὲς τέχνη διανοητικῆ· καρτεροῦμε νὰ μάθουμε, ν' ἀκοῦμε καὶ νὰ βλέπουμε μὲ τὰ στολίδια τοῦ νοῦ, μέσ' στῶν ρυθμῶν τὴ στράτα προσμένουμε, τριγύρω στὸ μεγάλο μας ποιητῆ!

Πρωτομαστόροι, μελωδοί, ζωγράφοι ἑλάτε, ὦ πλάστες, Ζωγράφε ἀπὸ τὸ μελωδὸ, κ' ἐσὺ ἀπὸ τὸ ζωγράφο βοθητήσου, μελωδέ, κ' ἐμπρός! Δόστε τὰ χέρια, πάρτε συντροφικὰ τὸ φῶσμα καὶ ψάλτε καὶ ἱστορίστε.
(ΠΑΛΑΜΑ Ἀπ' τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» λόγος 10ος)

ΑΠΡΟΣΩΠΟΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΟΥΛΕΣ

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΔΟΥ : «ΑΚΤΙΝΕΣ Ν...»

Σ' ἓνα σακκουλάκι ἔχουμε ρίξει ὅλα τὰ εἶδη τῶν σκηνηκῶν ἔργων κι ἀνακατεύουμε γιὰ νὰ τραβήξουμε—σὰ στὸν Κλύδωνα, ἔνα.

Ὁ συγγραφέας τῆς «Πολυγαμίας» μὲ τὸ νέο του ἔργο μᾶς δίνει ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ θεάτρου μαζεμένα σάν ἓνα εἶδος «ποποῦρι» ὀπερέττας. Ὅ,τι ζητήσετε, ὅ,τι πιθυμήσετε, ὅ,τι σᾶς ἀρέσει, τὸ βρίσκετε στὶς «Ἀκτίνες Ν...». Χοντροκομμένη φάρσα, ἡ δεύτερη σκηνὴ τῆς πρώτης πράξης, μεταξύ Κωστή καὶ Κωστάκη ἐξαδέρφου, πού ζητᾶει ἀπὸ τὸν πρώτο νὰ τοῦ δανείσει τὴ γκαρσονιέρα γιὰ νὰ φέρει τὴ Δ, δα Κωστούλα καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ φάει. Κομειδύλλιο, οἱ ἐρωτικὲς ξομολόγησες, τὰ πρόχειρα στεφανώματα στὶς σκηνὲς Κωστή μὲ Κωσταντινιά καὶ Κωστή μὲ Κωστούλα. Δράμα τῆς παλαικτικῆς σχολῆς, μὲ τοὺς μονότονους μονόλογους τοῦ Κωστή. Ὀνειρόδραμα, τὸ φινάλε τῆς πρώτης πράξης, πού ὁ Κωστής νείρεται, καὶ ἡ αὐλαία πέφτει, ἀργά, σιγαλινά, ἡρεμα. Πλαροτραγωδία, ἐπιθεώρηση, ἔργο ἀκατάλληλο διὰ δεσποινίδας καί... ἄντρες· Τραγωδία· καὶ ἡ συνολικὴ πνοὴ τοῦ ἔργου μιὰ ἐναίσιμη ἱατρικὴ διατριβή. Οἱ «Ἀκτίνες Ν...» ἡ ὑπερξενοπουλικὴ ψυχιατρικὴ μελέτη : Πὼς ἓνας ἄνθρωπος, ἐνῶ στὸ κάθε τι τοῦ ἐξωτερικοῦ του, ἡ ἀσκημιὰ τοῦ προσώπου, ἡ προστυχιὰ τρόπων κτλ. χάνεται ὁ ἀρνητικὸς ἠλεκτρισμὸς, ἡ ἀποκρουστικότητα, κατορθώνει μὲ τὸ θετικὸ ἠλεκτρισμὸ πού ἔχει ἐσώψυχά του καὶ τὸν ὅποιον ἐκπέμπει διὰ τῶν «Α-

κτίνων Ν...» νὰ γίνεται ἀρεστός καὶ κατακτητὴς τῶν γυναικῶν. Νά, ἡ θέσε τοῦ ἔργου, πού στριφογυρίζουν οἱ διάφοροι Κωστήδες. Ἡ βασιλεία τῶν Γιάννηδων λήγει μὲ τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Ξενοπούλου, μὰ οἱ : Κωστής, Κωστάκης, Κωσταντινιά καὶ Κωστούλα, δὲν μποροῦν νὰ σκαρώσουν ἔστω καὶ μισοῦ κοκκόρου γνώση καὶ νὰ στεριώσουν τὴ νέα βασιλεία τῶν Κωστάκηδων.

Οἱ «Ἀκτίνες Ν...» εἶναι ὅ,τι θέλετε, μὰ μόνο comedie δὲν εἶναι, ὅπως τὴ βάρφτισε ὁ συγγραφέας τους. Ἀλήθεια, εἶναι πολὺ ἄτυχος ὁ καημένος κ. Ξενοπούλος. Δὲν εἶδατε πού καὶ τὴν «Πολυγαμία» βρέθηκε στὴ δύσκολη θέση νὰ τὴ βαφτίσει Κομωδία—Φάρσα ;

Ὅτε ἡ δρασερότητα, ἡ φυσικότητα τοῦ διαλόγου πού χαρακτηρίζει ἄλλα ἔργα τοῦ ἴδιου συγγραφέα, βρίσκεται σ' ὁ νέο του. Λογοπαίγνια ἄνοστα καὶ πολυειπωμένα. Τὸ μόνο του προτέρημα εἶναι ὅ,τι ξέρει καλά τὴ σκηνὴ ἀφοῦ κατορθώνει μὲ δυὸ ἀερόλογες πράξεις νὰ κρατᾶει, ἔστω καὶ σὲ ληθαργώδη κατάσταση, τὸ κοινό.

Οἱ Ἀκτίνες Ν. τοῦ Κωστάκη πού μαγνητίζουν τίς γυναῖκες, εἶναι οἱ ἴδιες ἀκτίνες πού μεταχειρίζεται ὁ κ. Ξενοπούλος : ὑποχωρητικότητες, ἐπιδεξιότητες, μελιγαλισμοί, ἐλεγειακοὶ τόνοι : «Ὡ τὸ Σεβαστὸν κοινὸν τῆς πρωτεύουσας, τὸ ἔργον μου ἐπειδὴ εἶναι ὑπέροχον θὰ ὑβριστεῖ ἀπὸ τὴν γνωστὴν κλίκαν...—γιὰ τίς πιένες καὶ τοὺς θορόβους πού τὸν ἀναδεικνύουν μεγάλο θεατρομάρτυρα καί... συγγραφέα.

ΜΟΝΝΑ ΒΑΝΝΑ — ΜΑΡΙΟΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Εἰν' οἱ βραδιὲς πού μᾶς δίδει τώρα ἡ Δα Μαρίκα Κοτοπούλη, δρασοῦλουστες μέσα στὸ κάμμα τῶν Ἐπιθεωρήσεων. Τὸ κοινό, ὅσο κι ἂν φωνάζουν, εἶδαμε μὲ χαρὰ μᾶς πὼς παρακολουθεῖ τίς φιλολογικὲς βραδιὲς ὅπως καὶ τίς «Παναθηναϊκὲς». Λίγο κουράγιο καὶ κάποια αὐτοθυσία χρειάζεται. Ὅχι ὅλο «Παναθηναία», οὔτε ὅμως καὶ Ἡλέκτρας. Ἀνάλογη ἡ σοβαρὴ θεατρικὴ ἐργασία μὲ τὴν ἀλαφριά. Ἄν εἶχαμε ὅλο «Ἡλέκτρα», «Φλωρεντινὴ Τραγωδία», «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις», «Μόννα Βάννα» τὸν κόσμο δὲ θὰ τονὲ βλέπαμε σχεδὸν καθόλου στὸ θέατρο τῆς Ἀθῆνας Κοτοπούλη. Μὰ κι ἂν κλειναμε μιὰ θεατρικὴ σαζὸν μ' «Ἐπιθεώρηση», ὅπως πέφτει—πάλι θὰ εἶταν ἀδικίημα, ἀφοῦ δὲ θὰ βλέπαμε τὴ μεγάλῃ μας τραγωδίᾳ, παρὰ μόνο δούλα καὶ τραγουδίστρα.

Ἡ Δα Κοτοπούλη ἀπόδειξε ἀκόμη γιὰ μιὰ φορὰ πὼς εἶναι ἀγνή τεχνίτρα. Ἐνας ὄρατος ἔφηβος μὲ κορμοστασιὰν Ὀλυμπισιαν, ὁ Μάριος Παλαιολόγος, αἰσθάνθηκε πὼς κάτι τὸν ἐσπρωχνε στ' ἀγκάλιασμα τῆς Τέχνης. Εἶτανε γεννημένος γιὰ τὸ θέατρο, ἐπάτησε τὸ πάριο. Ὅχι μὲ κερδοσκοπικὲς βλέψεις, μὰ ἀπὸ ἱερὴν ἀγάπῃ στὴ σκηνή. Ξαναζωντανεῖ ἡ ἐποχὴ τοῦ Χρηστομάνου. Βρῆκε τὸ δάσκαλο πού τοῦ κρεπε. Ἡ Δα Κοτοπούλη τὸν ὠδήγησε στὰ ἀνθοτόπια τῆς Τέχνης. Τοῦ μπιστεύθηκε στὰ χέρια ἓνα βαρύτερο φινάχτο. Τὸ ρόλο τοῦ Πριγκιβάλλη. Κι ὁ Μάριος Παλαιολόγος προσπῆθησε νὰ φανεῖ ὁ ἄξιος φρουρός. Ὁ ρόλος τοῦ ἔστεκε.

Πρωτόβγαλτος στὴ σκηνή. Τὴ ματιὰ δὲν τὴ ρίχνει φοβισμένα τριγύρω. Οἱ κινήσες του δὲν εἶναι πλάδαρες. Ἡ φωνὴ του δὲν εἶναι ραϊσμένη. Εἰν' ἡ φωνὴ τοῦ Πολεμάρου, τοῦ Πριγκιβάλλη... Ἐνα κακὸ μόνον εἶχε, πού τὴ δεύτερη φορὰ πού ἔπαιξε τὸ εἶχε μετριάσει : δὲ χρωμάτι-

ξε όσο έπρεπε και βιαζότανε λιγάκι, κι αυτό, καθώς φαίνεται, γιατί δέ θάκουγε υποβολή, θάχε μάθει τὸ ρόλο του ἀπ' ἔξω. Ἡ ἀπαγγελία του κρουστή κυλι ὕσε. Μπράβο! Δὲν τράβαγε τις λέξεις ἀπ' τὸ στόμα, οὔτε βότσαλα εἰντούσαν, ὅπως σ' ἐνός ἄλλου ἠθοποιοῦ ποῦ ἐνσαρκώθηκε τὸ ρόλο τοῦ Πρίγκηπα στή «Φλωρεντίνη Τραγωδία» γιὰ νὰ τὸν δολοφονήσει.

Ὁ Μάριος Παλαιολόγος ὑπόκειται πολλὰ και θὰ γίνει γλήγορα καλὸς τεχνίτης, ἀρκεῖ μόνον, νὰ μὴν παρασυρθεῖ ἀπὸ τὰ παίνεματα και νὰ μὴ τσακίσει ἀπὸ τις φωνές τῶν ἐφημερίδων και νὰ προσέχει πιστικά τὴ μεγάλη του δασκάλισσα, τὴ Δ. δα Κοτοπούλη, τὴν ὀνειρώδικη Μόνα Βάννα!

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Γεωργικὰ μαθήματα

Διαταγή τοῦ Ἰπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διοργανοῦνται και ἐφέτος σειραὶ γεωπονικῶν μαθημάτων ἐν τῇ Γεωργικῇ σταθμῇ Ἀθηνῶν ὑπὸ εἰδικῶν καθηγητῶν ἐραιοθησομένων ὑπὸ τοῦ Ἰπουργοῦ. Εἰς ταῦτα γίνονται δεκτοὶ ὡς ἀκροαταὶ οἱ βουλόμενοι υποβάλλοντες αἰτήσιν ἐπὶ πεντηκονταλέπτου χαρτοσήμου ἀπὸ τοῦδε πρὸς τὸ αὐτὸ Ἰπουργεῖον.

Τὰ μαθήματα, ἀρχόμενα ἀπὸ 20 Ἰουνίου και λήγοντα τὴν 30 Ἰουλίου ἐ. ἔ. θὰ διδασθῶσιν εἰς τρία τμήματα ἀκροατῶν.

Τμήμα Αον). Γεωπονικὰ, ζωοτεχνικὰ και οἰκονομολογικὰ

Περὶ καλλιεργείας σιτηρῶν, κτηνοτροφικῶν και βιομηχανικῶν φυτῶν. Περὶ χημικῶν λιπασμάτων. Περὶ ὕγιεινῆς τῶν κτηνῶν, περὶ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τοῦ ἀνθρακὸς εὐφλογίας κλπ. Περὶ ἀσθενειῶν ἀμπέλων ἐλαίας και ἄλλων δένδρων. Περὶ γεωργικῶν συνεταιρισμῶν και πρακτικῆς γεωργικῆς λογιστικῆς.

Ὅραι ἐν συνόλῳ 60 κατ' ἰδιαίτερον πρόγραμμα.

Τμήμα Βον). Οἰνολογικὰ

Ὅραι θεωρίας 20 και πρακτικῶν ἀσκήσεων 40 ἐν οἰνολογικοῖς ἐργαστηρίοις.

Τμήμα Γον). Μελισσοκομικὰ

Μαθήματα και ἀσκήσεις ἐν ὄλῳ ὅραι 40.

Τὰ μαθήματα ταῦτα θὰ ἐπακολουθήσωσιν ὀλιγάκι ἐκδρομαὶ προαιρετικά εἰς σχετικὰς ἐγκαταστάσεις πέραξ τῶν Ἀθηνῶν.

Δημοσιευθῆτω μόνον διὰ τῶν ἐχουσῶν ἐγγράφων ἐντολῶν ἐφημερίδων.

(Ἐκ τοῦ Ἰπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας)

“Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΧΤΗΣ” ΚΑΙ “ΟΙ ΑΠΟΓΟΝΟΙ”

(Ἔνα κριτικὸ γράμμα)

Ὁ Ἐλληνιστὴς κ. Ε. Clément ἔστειλε στὸν Ταγκόπουλο τὸ ἀκόλουθο κριτικὸ γράμμα, ποῦ δημοσιεύθηκε και γαλλικά πρὸ τρεῖς μῆνες στήν «Echo d' Athènes».

Ἀγαπητὲ κ. Ταγκόπουλε,

Εἶναι πιά καιρὸς νὰ σὰς εὐχαριστήσω ποῦ μοῦ στείλατε τὸν «Ἀρχισυντάχτη» σας και νὰ σὰς πῶ μὲ πόσο ἐνδιαφέρο και μὲ πόση εὐχαρίστηση τόνε διάβασα.

Ἡ σατυρικὴ σας κωμῳδία (comédie satirique) ἀκολουθεῖ τὴ σειρά ποῦ ἀρχίσατε μὲ τὸ κοινωνικὸ δράμα «Ζωντανοὶ και Πιεθχμένοι» και συνεχίσατε μὲ τὸν «Ἄσωτο», τίς «Ἀλυσίδες», και «Στὴν ὀξόπορτα».

Ἐχετε ἀναλάβει νὰ σημαδεύετε ἐλες τίς ἀσκήμιες, νὰ χύνετε φῶς ἀπάνω σ' ἐλες τίς πληγές ποῦ ἔχουνε ἀνοίξει: στὸν τόπο σας τὰ πολιτικὰ ἔθνη και οἱ κοινωνικὲς συνθήκες και ποῦ μποροῦνε νὰ οὐσουνε κάθε του ζωντανὴ δύναμη. Ἰστερ' ἀπὸ τὴν ἀρχαιομανία, ποῦ εἶναι ἱκανὴ νὰ στερέψῃ τίς πηγές τῆς ἐθνικῆς δράσης γιὰ μελλούμενα ἔργα, ἕστερ' ἀπὸ τὸ φανατισμὸ και τὴν πνευματικὴ μισαλλοδοξία, ἕστερ' ἀπὸ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς και τοὺς ἐξευτελισμοὺς τοῦ υποψήφιου ποῦ, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ δημόσιο καλὸ, κοιτάζει πῶς νὰ χορτάσει τὴ φιλοδοξία του και τὴν ἀπληστία του, και ἕστερ' ἀπ' τὸν κυνικὸ ἐγωισμὸ τοῦ παραλῆ ποῦ γιὰ τίποτα δὲ λογαριάζει τὴν τιμὴ τοῦ κοριτικοῦ ποῦ ἔχει πλανέψει μὲ τὰ ταξίματά του, μὰς παρουσιάζετε τώρα τὸ δημοσιογραφικὸ κόσμο, τὴ δημοσιογραφία, τὴν τρομερὴ αὐτὴ δύναμη στὸ μηχανισμὸ τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Μὰς πηγαινεται μέσα στήν ἐφημεριδογραφικὴ αὐτὴ κουζίνα, ὅπου ὁ διευθυντὴς δὲν ἔχει ἄλλο σκοπὸ παρά πῶς νὰ σερβίρῃ φαγιὰ ποῦ θὰ ἀκριβοπληρωθοῦνε και ποῦ θὰ θρέψουνε καλύτερα τὸν ἴδιο.

Εἶναι, ὅπως τὸ λέτε, «ἄμορφος κοσμος». Ζεῖ μέσα σὲ τέτοιαν ἀνηθικότητα, ἀναπνέει τόσο φυσικὰ τὸν ἐγωισμὸ και τὸ φέμα, ποῦ δείχνει: φανερὰ τὴ διαφθορά του μὲ τὴν ἀφέλεια τοῦ ἀθῶου παιδιοῦ ποῦ ξεσκαπάζει τὴ γύμνια τοῦ κορμιου του.

Αὐτὸν τὸν κόσμο τὸν ἔχετε σκεδιάσει πολὺ ἀληθινὰ. Βλέπει κανεὶς στὸ ζωγράφημά σας μιὰ καταπληχτικὴ παρατηρητικότητα, τὸ ρεαλισμὸ ποῦ ἀτομικεύει γενικοὺς τύπους και δημιουργεῖ ἀπ' αὐτοὺς δλοζώντανα πρόσωπα, μὲ τὴν ξεχωριστὴ τους φυ-

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

πρός ἀποστολὴν ὑποτρόφων
πρός σπουδὴν τῆς μυρελατοποιΐας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Αηλοποιεῖ ὅτι

Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης οἱ ἐπιθυμούντες ἐκ τῶν διδασκῶν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἕως ἀποσταλῶν ἐπὶ ἐξάμηνον πρὸς σπουδὴν τῆς βιομηχανίας τῶν αἰθερίων ἐλαίων, καλοῦνται νὰ υποβάλλωσιν εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας αἰτήσιν ἐπὶ πεντηκονταλέπτου χαρτοσήμου, ὑπογεγραμμένην παρ' αὐτῶν καὶ τινος ἀξιοχρέου ἐγγυητοῦ, δηλοῦντος ὅτι ἐγγυᾶται νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὸ διὰ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ δαπανηθὲν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ποσὸν ἐν περιπτώσει ἀθετήσεως τῶν ἀναλαμβανομένων κατὰ τὸν ὑπ' ἀριθ. 246 Νόμον τῆς 20 Ἀπριλίου 1914 ὑποχρεώσεων.

Ἐν τῇ αἰτήσει ταύτῃ ἐπισυνάπτουσι τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 22 τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου ἐ. ἔ. Β. Διατάγματος «περὶ ἀποστολῆς εἰς Ἑσπερίαν ὑποτρόφων τοῦ Κράτους πρὸς σπουδὴν τῆς γεωπονίας, γεωργικῆς, μηχανικῆς καὶ ὀδοντολογικῆς καὶ τῆς μυρελατοποιΐας» ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ ἦτοι:

1) Πιστοποιητικὸν περὶ τῆς ἐν τῷ μητρώῳ τῶν ἀρρένων δήμου τινὸς τοῦ Κράτους ἐγγραφῆς τῶν ἢ ἐπίσημον ἀπόσπασμα τούτου, προκειμένου δὲ περὶ ὑποψηφίων καταγεμένων ἐκ τῶν νέων χωρῶν πιστοποιητικὸν τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν.

2) Πρωτότυπον ἢ κεκυρωμένον ἀρμοδίως ἀντίγραφον διπλώματος διδάκτορος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ἢ πτυχίον Χημικοῦ ἄλλου ὁμοταγῆς Πανεπιστημίου ἢ Πολυτεχνείου ἢ ἀνωτέρας Χημικῆς Σχολῆς τῆς ἀλλοδαπῆς.

3) Ἐπίσημον ἀπόσπασμα λεξιαρχικοῦ βιβλίου, δηλοῦν τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, μὴ γινομένων δεκτῶν τῶν ἐχόντων ἡλικίαν ἀνωτέραν τοῦ 40 ἔτους συμπληρωμένου.

4) Ἐπιστημονικὰς τυχὸν ἐργασίας αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ὑποψηφίων θέλει ἐκλεγῆ παρὰ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς ὀριζομένης παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἰπουργείου ὃ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς καταλληλότερος, ὅστις θέλει ἀποσταλῆ ὡς ὑπότροφος εἰς Ἑσπερίαν ἐπὶ μηνιαίῳ χορηγήματι δραχμῶν 300.

Δημοσιευθῆτω μόνον διὰ τῶν ἔχουσῶν ἐγγραφον ἐντολὴν ἐφημερίδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰουνίου 1914.

Ὁ Ἰπουργὸς
ΑΝΔΡ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ "ΚΡΟΝΙΟΝ"

(κάτου ἀπὸ τὸ Ἀρσάκειο)

τὸ τελειότερο, καθαρώτερο καὶ φτηνότερο

ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΩΛΕΙΟ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

πρὸς τοὺς ἰδίαις δαπάναις σπουδάζον-
τας τὴν δασολογίαν τοὺς ἐπιθυμούντας
νὰ λάβωσι χρηματικὸν βοήθημα.

Ἐχόντες ὑπ' ἔψει τὸ ἀρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου τ. ἐ. Β. Διατάγματος «περὶ ἐκτελέσεως τοῦ ἀρθρ. 10 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 213 τῆς 5 Ἀπριλίου ἐ. ἔ. Νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν δασῶν» προσκαλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμούντας ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰδίαις δαπάναις σπουδάζόντων τὴν δασολογίαν, νὰ λάβωσι χρηματικὸν βοήθημα πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν τῶν, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 10 τοῦ ἀνωτέρω Νόμου, ὅπως υποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, τὴν περὶ τούτου αἰτήσιν εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Τμήμα Δασῶν) καθορίζοντες ἅμα ἐν αὐτῇ καὶ τὸν πρὸς λήψιν τοῦ οἰκείου διπλώματος ἀναγκαιούντα αὐτοῖς χρέον, δηλοῦντες πόθεν καὶ πῶςα χρέηματα λαμβάνουσι κατὰ μῆνα καὶ ἐπισυνάπτοντες τὰ ἐξῆς δικαιολογητικὰ:

1) Πιστοποιητικὸν τῆς ἀρμοδίας δημοτικῆς ἢ κοινοτικῆς ἀρχῆς, ὅτι κέκτηνται τὴν Ἑλληνικὴν Ἰθαγένειαν καὶ ὅτι ἔχουσι ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τοῦ Δημοσίου πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν τῶν καὶ

2) Πιστοποιητικὸν τῆς Δασολογικῆς Σχολῆς, εἰς ἣν ἐνεγράφησαν ὅτι παρακολουθοῦσι τακτικῶς καὶ εὐδοκίμως τὰ μαθήματα αὐτῆς.

Ἐν τῇ ὡς ἄνω αἰτήσει: δεόν νὰ νὰ συνοπογράψῃ καὶ φερέγγυον πρόσωπον δηλοῦν ὅτι ἐγγυᾶται ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον τὸ εἰς τὸν ὑπότροφον διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του δοθὲν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ποσόν, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οὗτος δὲν ἤθελε συμμορφωθῆ πρὸς τὰς διὰ τοῦ ἀνωτέρω διατάγματος ἐπιβαλλομένας ὑποχρεώσεις εἰς τοὺς ἀποδεχομένους τὸ ὡς ἄνω βοήθημα.

Δημοσιευθῆτω μόνον διὰ τῶν ἔχουσῶν ἐγγραφον ἐντολὴν ἐφημερίδων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰουνίου 1914

Ὁ Ἰπουργὸς
ΑΝΔΡ. ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Λέγε στὸν κηφήνα :

— Ἀφοῦ δὲν μπορεῖς νὰ κάνεις μέλι, τουλάχιστο μὴν κεντρώνεις !

Σααδὴ

οιγνωμία και με τις γελοίες παραξενιές τους κόμμα.

Σας κατηγορήσανε κιόλας, νομίζω, πώς ανεβάσατε στη σκηνή απaráλλαχτα μερικά γνωστά πρόσωπα της αθηναϊκής κοινωνίας, και σεις δεν το παραδεχτήκατε με κανένα τρόπο. Γιατί τάχα; Και ζω στη Γαλλία, δεν κάμανε την ίδια παρατήρηση σ'ε μεγάλους συγγραφείς, στ'ε Μολιέρο λ. χ., και στ'ε La Bruyère; 'Ο πρώτος απ' αυτούς τούς δυο έλεγε καθαρά: «'Όπου βρίσκω τ'ε καλ'ε από κεί τ'ε παίρνω», και δ'ε σασιζότανε για τις επίκρισεις. 'Εγώ, δ'ε σ'ε κατηγορώ διόλου πού ζωντανέψατε τ'ε σύμβολά σας και τ'ε κάματε ν'αχουν έτοιμ'ε περισσότερη σκηνική αλήθεια. Θυμ'ομαι πού είχα κατακρίνει στ'ε πρώτα δράματά σας τήν ακαθόριστη απροσωπικότητα μερικ'ων τύπων, δ'εν μπορ'ω λοιπ'ε ν'ε μ'ην παίνεσω εκείνο πού μο'υ φαίνεται μιά πρόδο στήν τέχνη σας.

Μ'ε έλη τήν ατομικότητά τους, τ'ε πρόσωπά σας κρατ'ουνε άρετή γενική αλήθεια. Και στ'ε Γαλλία, όσο και στ'ην 'Αθήνα, μπορει κανείς ν'αναγνωρίσει τ'ε πρωτότυπά τους. Και δ'ω, στ'ε Γαλλία, συναντ'ομε Πιτάκηδες και Χριστόφορους, πού θρέφουνε αιώνια μέσα στ'ε μυαλό τους τ'ε μεγάλο έργο πού ποτ'ές τους δ'ε θ'ε γεννήσουνε, Μπεμπέκους και Μπεμπέκες, ζεβγάρι καρικατουριστικο τ'ης πι'ε γελοίας φιλολογικ'ης κουφύτητας και τ'ης πι'ε μνημειακ'ης άνοησίας του καλλιτεχνικ'ου σνομπισμού, Ροζάρηδες, πού έλκ'ουνε τούς πελάτες με τ'ης γυναίκα τους τ'ε θέλητρα, Κρονόπουλους, άνήθικους άνεμοδεχτες πού έλα τ'ε δέχονται για τ'ον παρά, Μαυρόπουλους, πού για ν'ε εκλεγ'ουνε έλα τ'ε κάμουνε και δ'εν έχουνε έρε'ε και όσο, Κοσμιδηδες, πολιτικατζηδες και διαχειριστάδες άπλοχέρηδες, πού τ'ε σ'άνουνε «μιάν καλήν πρωίαν» με τ'ε ταμείο μαζί.

Πολύ σ'ε κάμουνε ν'ε προσέξεις στ'ε έργο τ'ε καμώματα του άρχισυντάχτη Γιαννίδη και του διευθυντή Λασπίδη. 'Ανάμεσό τους ύπάρχει άνταγωνισμός στις άρχές και προπάντων άνταγωνισμός στήν ιδιοσυγκρασία. 'Ο ένας έχει τ'ε στόμα του γεμάτο από άποφάσεις γενναίες, μ'ε έχει θέληση άτολμη και νερουλή, δίχως δύναμη για τήν όριστική δράση. 'Ο άλλος ξεφουρνίζει κυνικά αξιώματα και άπάνω σ'ε αυτά κανονίζει τ'ε διαγωγή του. Και οι δυο κοντολογίς είναι άνήθικοι, ό δεύτερος όμως έχει τ'ε προτέρημα ν'ανα: με χαραχτήρα ενεργητικό. Δ'εν πιστεύω ν'ε θελήσατε ν'ε δώσετε στ'ε Λασπίδη τ'ε ρόλο του «φρόνιμου του έργου». Στ'ην άρχή, θαρρ'ει κανείς πώς τέτοιος θ'ε παρουσιάζ'οτανε ό Γιαννίδης, γλήγορα όμως αλλάζει κανείς ιδέα όταν προσέξει στις μισοσυνθηκολογίες του. Νομίζω πώς τ'ε έργο θ'ετανε πι'ε αξιοπαρατήρητο και πι'ε παρηγορητικ'ο

άν, άντίκρυ σ'όλους αυτούς τούς κανάγηδες και τούς άνόητους, βάζατε για άντίθεση κάποιον πρόσωπο με συνείδηση ευγενικιά και μεγάλη. Θ'ετανε προτιμ'ωτερο ή Βιργινία, άντις έπισοδειακ'ο πρόσωπο πού είναι, ν'ε είχε μεγαλύτερη έπιρροή στή δράση ενός έργου πού έπρεπε από τήν άρχή ως τ'ε τέλος ν'ε κιν'ο'υσε περισσότερο τ'ε ενδιαφέρο.

'Όπως δ'ήποτε, άφίνοντας παραμερίς μερικ'ές άτέλειες, θαρρ'ω πώς ή σατυρικ'ή σας κωμ'οδία είναι από τ'ε πι'ε αξιοπαρατήρητα νεώτερα έργα τ'ης έλληνικ'ης σκηνής. 'Εχει σημασία φιλοσοφικ'ή και κοινωνικ'ή, ζωηρή δράση, ζωνταν'ε διάλογο, λεπτή παρατήρηση και αλήθιν'ε περιγραφές.

Τώρα δ'ε πού σας έγραφα, έλαξα και τ'ε ρομάντο σας «Οί 'Απόγονοι», πού τ'εχω διαβάσει στ'ε «Νουμά» έπου τυπωνότανε λίγο λίγο. Σ'ε αυτό ξετάζετε τ'ε σχέση άνάμεσα κεφάλαιο κ'ε εργασία, ένα σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, χωρίς ν'ε μπαίνετε σ'ε φιλοκοπιές. Βάζετε αυτό τ'ε ζήτημα για κερνίξα και ζωγραφίζετε μέσα στ'ε έργο τούς απόγονους τ'ων ήρώων του 1821 με τήν κληρονομικ'ή διανοητικ'οτητά τους.

'Όπως οι πρόγονοί τους έτσι κι αυτοί είναι άξιοι για μεγάλα πράμματα. 'Η διχ'ονοια όμως, ή γρίνια και οι πρόστυχες ζούλιες δ'εν τούς άφίνουνε ν'ε καλοτελειώσουνε τις δουλειές τους και ν'ε χαρ'ουνε τούς κόπους τους. 'Η περιγραφή σας αυτή είναι ένα καλό υποδειγματικό μάθημα.

Ξαναβρίσκω μ'ε ευχαρίστηση στ'ε καινούριο σας βιβλίο μερικά γνωστά πρόσωπα. 'Ο Λάμπρος, αλήθιν'ος παράθρωπος, έχι με τ'ε νιστέικη σημασία, μ'ε με μυαλό άνοιχτό, με ζωνταν'ε χαραχτήρα και με ήθικ'ή όμορφιά. 'Η Χάρη, άδ'οναμη για μιάν ύπέροχη αγάπη, κοκκέττα σ'ε σημείο πού ν'ε κουράζει μ'ε διαλεχτή ψυχή, τ'ε ταιριάζει πολύ καλά με τ'ε χαμένο και χοντροκοπιασμένο άντρα της, τ'ον 'Αντρέα, πού σ'ετε καρδιά σ'ετε μυαλό έχει.

Τ'ε ρομάντο σας δ'ε μοιάζει με τ'ενούσια ρομάντο του σαλονι'ο, γιατί μέσα του ζει ένα ευγενικό ιδανικό δικαιοσύνης, ειλικρίνειας και δουλει'ας. 'Ο σκοπός σας εΐτανε ν'ε γράψετε κάτι πού ν'ε τονώνει τ'ε πνεύμα, ένα ωφέλιμο έργο, και κατορθώσατε ν'ε σκαρώσετε κιόλας ένα ωραίο έργο. Ν'ε έξερετε, αγαπητέ κ. Ταγκόπουλε, πώς έχιμ'ω πολύ τ'ε γερό ταλέντο σας και πώς έχω μεγάλη για σας συμπάθεια.

Nice 1914

E. CLÉMENT

• • •

Τρία πράματα δ'εν μπορ'ουνε ν'ε κάμουνε δίχως άλλα τρία. 'Ο Πλούτος χωρίς τ'ε 'Εμπόριο, ή 'Επιστήμη χωρίς τ'ε Συζήτηση και ή Δύναμη χωρίς τ'ην 'Εξουσία.

Σααδ'ή

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ.—*Έκθεση πρὸς τὴ Βουλή.*

Εἶδαμε τὴν ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς γιὰ τὸ νομοσχέδιο «περὶ συστάσεως κατωτέρων πρακτικῶν Γεωργικῶν Σχολείων», συνταγμένη ἀπὸ τὸν εἰσηγητὴ βουλευτὴ Αἰτωλοακαρνανίας κ. Στέφανο Γρανίτσου. Μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ συνέπεια μακριὰ ἀπὸ κάθε σχολαστικισμό καὶ στενοκεφαλιά, ἐξετάζεται ἡ κατάστασις τῆς Γεωργικῆς Ἑκπαιδεύσεως στὴν Ἑλλάδα. Γίνεται φανερό πὸς τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο, τέτοιο πὸν εἶναι, δὲν μπορεῖ νὰ δώσῃ τὴν παραμικρὴ ὠφέλεια στοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς, μὴ κάνοντας τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τὴν προσπάθεια νὰ τοὺς σηκώσῃ τὴ γλώσσα γιὰ νὰ τοὺς μάθῃ μιὰ «καλύτερη». Ἐκεῖ περιορίζεται ὅλος ὁ σκοπός, ποὺ συντρέχει γι' αὐτὴν καὶ ἡ ἐλαττωματικὴ μόρφωσις τῶν δημοδασκάλων, καὶ γενικὰ ὅλο τὸ σύστημα.

Ἡ Κυβέρνησις σκέφτηκε νὰ ἰδρύσῃ ἄλλα σχολεῖα «κατώτερα πρακτικὰ Γεωργικὰ», γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ δώσῃ στὸ χωριάτη τίς γνώσεις πού τοῦ χρειάζονται γιὰ τὴ γεωργικὴ του δουλειά. Ἡ Ἐπιτροπὴ μὲ τὴν ἔκθεσὴ τῆς, ἔρχεται νὰ βοηθήσῃ τὴν τέτοια σκέψιν τῆς Κυβερνήσεως, παίρνοντας κ' ἐξετάζοντας τὸ ζήτημα πλατιά καὶ παράλληλα μὲ τὸ τί γίνεται στ' ἄλλα πολιτισμένα Κράτη.

Ἡ ἔκθεσις αὐτὴ, μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς, εἶναι μιὰν ἔρτια σημαντικὴ μελέτη, πού ψυχολογεῖ τὴ γεωργικὴ καὶ κοινωνικὴ κατάστασις τοῦ τόπου μας, καὶ σύμφωνα μὲ συμπεράσματα ξελαγαρισμένα δίνει τὸ μέτρο τῆς διόρθωσις. Μιλεῖ γιὰ τὴ χωριάτικα γυναίκα μὲ ἀλήθεια καὶ πραγματικότητα, δείχνει τὴ χρησιμότητά της στὴν ἀγροτικὴ οἰκογένεια, τὸ οἰκονομικὸ κεφάλαιο πού ἀντιπροσωπεύει ἡ δουλειά της, καὶ προτείνει νὰ φτάσῃ ὡς ἐκεῖ ἡ φροντίδα τῆς πολιτείας γιὰ τὴν ἀνύψωσιν κ' ἐκπαίδευσιν τῆς. Ἀκόμα μιλεῖ γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ σχολεῖοῦ παρ' ὅτι θέλει νὰ εἶναι «κοινὴ, λαϊκὴ, στοιχειώδης, ἡ γλώσσα τὴν ὅποιαν θὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν τέλος».

Οἱ μανταρινὸς τῆς Βουλῆς πρέπει νὰ διαβάσουν καλὰ τὴν ἔκθεσις αὐτὴ καὶ νὰ ψηφίσουν τὸ νομοσχέδιο μὲ συζαρήκρια πρὸς τὴν ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ εἰλικρινὴ δουλειά της.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΤΗΣ ΚΟΛΟΣΣΟΙ.-ΑΙ ΝΕΑΙ ΓΡΑΜΜΑΙ ΤΗΣ

Εὐχαρίστως ἀγγέλλομεν ὅτι, ἐκτός τοῦ παραληφθέντος ἤδη παρὰ τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ἀτμοπλοίου «ΝΕΣΤΟΣ» τόννων 8,000 ἔλαβε χώραν προχθὲς εἰς τὰ ἐν Μπέρκενχολδ ἀγγλικά ναυπηγεῖα τῶν κ. κ. Κάμμελ Λαίφοντ καὶ Σια, ἡ καθέλκυσις τοῦ διὰ λογαριασμόν τῆς αὐτῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ναυπηγουμένου κολοσσοῦ «ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ».

Ἡ πλωτὴ αὕτη πόλις ἔχει μῆκος 498 ποδῶν, πλάτος 59 ποδῶν καὶ χωρητικότητά 16,000 τόννων.

Τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον καθελκύεται τὸ Ὑπερωκεάνειον «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ» μῆκος 528 ποδῶν πλάτους 60 ποδῶν καὶ χωρητικότητος 18,000 τόννων. Τὸ «ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ» κάμνει ἐναρξιν τῶν ὑπερωκεανείων πλόων του τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον, τὸ δὲ «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ» τὸν Μάρτιον προσεχούς ἔτους, ἀμφοτέρω ἐξυπηρετήσονται τὴν γραμμὴν Ἐργέστης - Φιοῦμε - Πατρῶν - Ν. Ἰόρκης - Νεαπόλεως - Πατρῶν.

Τὰ δύο νέα ὑπερωκεάνεια ταῦτα σκάφη ἔχουσι μέσιν ταχύτητα 18 μιλίων, δύναμιν μηχανῶν 12,000 ἵππων περίπου, διπλᾶς ἑλικας καὶ μηχανάς, τριπλᾶς καπνοδόχους, πλήρη ναυαγοσωστικὸν ἐξοπλισμὸν δι' ἅπαντας τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὸ πλήρωμα, ἀσύρματον τηλεγράφων, ὑποβρύχιον σηματογράφον, δέκα καμπίνας πολυτελείας μὲ ἐξώστιας, ὑπερεκατὸν Α'. θέσεις, ὑπερξυκασιᾶς Β'. θέσεις, ὑπερπεντακοσιᾶς Γ'. θέσεις (εἰς καμπίνας) καὶ ὑπερχιλιάς Γ' θέσεις, ἀπαραιμίλλου πολυτελείας καὶ ἀνέσεως, μὲ ἀνμιστήρας, τηλεφῶνα κλπ.

Ἀμφοτέροι οἱ πλωτοὶ αὐτοὶ κολοσσοὶ ἔχουσι :

Εἰς φινικὸν μέγεθος καὶ ἀρίστης τέχνης τὰς προσωπογραφίας τῶν σεπτῶν βασιλέων μας. Ἐκκλησιδία καθαροῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ. Πολυτελεστάτης αἰθούσας μουσικῆς, κυριῶν καὶ ὑποδοχῆς. Ἀπέραντα καπνιστήρια καὶ πολυτελέστατα. Βεράντας, λουτρῶνας, γυμναστήρια, αἰθούσας παιδικῶν ἀπκήσεων, μουσικὴν ὀρχήστραν, ἠλεκτρικοὺς προβολεῖς, παγοποιητικὰς μηχανὰς καὶ ἀπέραντα ψυκτήρια πρὸς διατήρησιν τῶν τροφῶν καὶ ἐφοδίων.

Διακόμησιν καὶ ἐπίπλυσιν ἀληθῶς μυθώδη.

Δύο εἶναι δίδυμα πολυτελέστατα καὶ κομψότατα ἐπιβατηγὰ ἀτμόπλοια παραλαμβάνει ἐκ τῶν ἐν Μίδδλμπορο ἀγγλικῶν ναυπηγείων, ἐξ ὧν τὸ μὲν «ΣΥΡΙΑ» τὸν προσεχῆ Αὐγουστον τὸ δὲ «ΑΠΥΨΤΟΣ» τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον.

Εἶναι μῆκος 300 περίπου ποδῶν, μέσιν ταχύτητος 16 μιλίων, μὲ ὑπερδιακοσιᾶς Α' καὶ Β' θέσεις καὶ ὑπερτριακοσιᾶς Γ' θέσεις εἰς καμπίνας) μὲ ἀσύρματον τηλεγράφων, μὲ πλήρη ναυαγοσωστικὴν ἐξάρτησιν διὰ πάντας τοὺς ἐπιβάτας καὶ τὸ πλήρωμα, ἀληθῆ θανάματα ἐπιπλώσεως, διακοσμῆσεως καὶ ἀνέσεως.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, παραλαμβάνουσα τὴν ἀνάδειξιν τοῦ λιμένος Πειραιῶς ὡς διεθνοῦς βαθμίδος, εὐθὺς ὡς συντελεσθῆ ἡ ἔνωσις τῶν Μακεδονικῶν σιδηροδρόμων μετὰ τοῦ Ἑὐρωπαϊκοῦ δικτύου, ἐγκαινιάζει, ἐφόσον ἡ πολιτικὴ κατάστασις τὸ ἐπιτρέψῃ ἀπὸ τῶν μέσων Ἰουνίου γραμμὴν ΠΕΙΡΑΙΩΣ — ΛΑΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ — ΠΟΡΤ ΣΑΪΔ — ΙΟΝΠΗΣ — ΒΗΡΥΤΤΟΥ — ΤΡΙΠΟΛΕΩΣ — ΛΑΕΞΑΝΔΡΕΤΑΣ — ΜΕΡΣΙΝΗΣ, παρατάσσουσα προσωρινῶς καὶ μέχρι παραλαβῆς τῶν ἄνω ναυπηγουμένων δύο ἀτμοπλοίων της τὰ ὑπερωκεάνεια «ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ» καὶ «ΙΩΑΝΝΙΝΑ».

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ἐδράζουσα τοὺς συνδετικὸς πλοκάμους τῆς ἐργασίας της εἰς πᾶσαν χώραν τῆς ὑδρογειοῦ, θέλει παρατάξῃ, μετὰ τὴν παραλαβὴν τῶν ὑπὸ ναυπήγησιν ἀτμοπλοίων της, στόλον ὀλικῆς χωρητικότητος 138,597 τόννων μὲ ἐτησίως συνολικὰς δαπάνας (διὰ προσωπικῶν, ἀσφάλιστρα, ὑλικά, ἐφόδια καὶ τροφοδοσίαν) φρ. 24,260,000 ἢ φρ. 26,000 περίπου ἡμερησίως.

Ἄ σπλαγχνιστεῖς τὸ λύα, εἶναι σὰ νάδικεῖς τὸ πρόβστη.

Ζααδὴ

© Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Νά σᾶς ποῦμε τὴν ἀλήθεια, δὲν τὸ καρτερούσαμε τόσο τέλειο τὸ «Ἀναμνηστικὸ» τεύχος πὸν μᾶς εἶχανε τάξει τὰ «Παναθήναια», καὶ γι' αὐτὸ τώρα πὸν τὸ βλέπουμε καὶ τὸ καμαρώνουμε τόσο ὁμορφο, καλλιτεχνικὸ, πλούσιο σὲ ἴλη καὶ σὲ εἰκόνες, σφίγγουμε τὸ χέρι τοῦ φίλου κ. Κίμωνα Μιχαηλίδη. Τὸ «Ἀναμνηστικὸ» ἀξίζει νὰ στολίσαι κάθε γραφεῖο καὶ κάθε σαλόνι ἑλληνικὸ.

— Ἄν ὄχι ὁ ἴδιος ὁ Γρανίτσας, τουλάχιστο ὁ κ. Φέξης, ἢ κανένας ἄλλος προδευτικὸς ἐκδότης, πρέπει νὰποφασίσαι καὶ νὰ μᾶς δώσει σὲ βιβλίον τὰ ἔξοχα καὶ δλοζώντανα «Τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου» στίχα πὸν μέρες τώρα δημοσιεύει ὁ Γρανίτσας στὴν «Ἔστια». Τοὺς «Μύθους» του πιά, πὸν ξεπερνάνε καὶ τοὺς μύθους τοῦ Trilussa, μᾶς τοὺς ἔχει τάξει γιὰ τὸ «Νουμά». Νὰ ἰδοῦμε!

— Τὴν ἄλλη βδομάδα κυκλοφορεῖ ἓνας καινούριος τόμος τῆς «Λογοτεχνικῆς βιβλιοθήκης Φέξη» μὲ τίς «Σκόρπιες μολυβιές» τοῦ Ταγκόπουλου. Θᾶχει μέσα διηγήματα, περιγραφές, στίχα, εἰκόνες κλπ. καὶ θὰ πουλιέται δυὸ δραχμῆς. Τὸ βιβλίον τὸ προμηθεύει καὶ τὸ γραφεῖο μας μὲ δρ. 2,10 γιὰ τίς Ἑπαρχίας καὶ 2,50 γιὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΑΡΞΙΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Φέρομεν εἰς γῶσιν τοῦ Σεβαστοῦ Κοινοῦ δι, διακόψαντες τὴν διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου μας «ΕΣΠΕΡΙΑ» καθ' ἑκαστον Σάββατον ἐκτελουμένην γραμμὴν Πειραιῶς—Χίου—Σμύρνης—Θεσσαλονίκης, ἐγκαινιάζομεν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σαββάτου 7ης τρέχοντος ἑβδομαδιαίαν γραμμὴν ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, ἀποκαταστήσαντες τὸ παρὰ πόδας δρομολόγιον, ἐκτελεσθησόμενον διὰ τοῦ μὲ διπλᾶς ἑλικας καὶ μηχανάς, ταχυτάτου καὶ πολυτελοῦς ἀτμοπλοίου μας «ΕΣΠΕΡΙΑ».

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἐκαστὴν ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥρα 10.30' μ.μ. ἀκριβῶς διὰ ΣΥΡΟΝ, ΘΗΝΟΝ, ΑΝΔΡΟΝ καὶ ΚΟΡΘΙΟΝ

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 3 μ. μ. ἀκριβῶς δι' ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΞ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐκαστὴν ΔΕΥΤΕΡΑΝ ὥρα 5 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ ΠΕΙΡΑΙΑ.

Δι' ἐπιβάτας, ἐμπορεύματα καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀρ. 1.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ Γεν. Πρακτορεῖον ὁδὸς Φίλωνος, 44 (ὄπισθεν Ἁγίας Τριάδος).

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ κ. κ. Μ. Π. Σαλαβάνο καὶ Σία ὁδὸς Ἀντωνιάδου 1.

(Ἐκ τῆς Διευθύνσεως)

Γ. Γ. Ἡ Ἐθνικὴ Ἀτμοπλοία τῆς Ἑλλάδος, συνεπῆς πρὸς τὰς ἐξαγγελθείσας ἀποφάσεις τῆς, ἐπιφυλάσσει τὴν προέκτασιν τῆς γραμμῆς ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ μέχρι τῶν λιμένων τῆς Συρίας, εὐθὺς ὡς ἡ ἐξέλιξις τῶν περιστάσεων ἤθελεν ἐπιτρέψει.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΧΙΣΤΗ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ ΓΡΑΜΜΗ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ Α. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

Τὸ θαλαμηγὸν Ὑπερωκεάνειον (ἀπαραιτίλλου πολυτελείας καὶ ἀνέσεως)

“ ΑΘΗΝΑΙ, ”

ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΜΕΣΩ ΚΑΛΑΜΩΝ—ΠΑΤΡΩΝ) ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ—ΥΟΡΚΗΝ

Τὴν 22 Ἰουνίου

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως. Ὅδὸς Ἀπελλοῦ ἀρ. 1.

Ἐν Πειραιεῖ Γενικὸν Πρακτορεῖον. Ὅδὸς Φίλωνος 44 (ὄπισθεν Ἁγ. Τριάδος)

ΣΗΜ. Οἱ θέλοντες νὰ ἐξασφαλίσωσι θέσεις ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ταύτας ΕΓΚΑΙΡΩΣ εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας καὶ τοὺς κατὰ τὸπους ΑΝΕΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΥΣ ἀντιπροσώπους.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΕΣ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΣΗΜΑΙΑΝ

ΜΕΓΑΛΥΝΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ.